

J e g y z ő k ö n y v

az **Országos Köznevelési Tanács**

2003. szeptember 11-én, csütörtökön 10 órakor
az Oktatási Minisztérium (Budapest V., Szalay u. 10-14.)

101. számú tárgyalójában megtartott
üléséről

Napirend:

1. A magyar Waldorf-iskolák kerettantervének jóváhagyása
Előadó: dr. Csonka Csabáné vezető főtanácsos
A TSZKB álláspontját ismerteti: Trencsényi László bizottsági elnök
2. Egyedi érettségi vizsgatantárgyak követelményeinek központi követelményként való elfogadása
Az OÉVB álláspontját ismerteti: Szenes György, az OÉVB tagja
3. A tanügyi dokumentumokban használt alapvető fogalmak értelmezése („definíciós lista”)
Előadó: Trencsényi László bizottsági elnök
4. Az OKNT bizottságainak beszámolója a 2003. év első félévi tevékenységükről, javaslatok a további működésre
Előadók: a bizottsági elnökök
5. Az OM és az OPKM közötti megállapodás módosítására tett javaslat megvitatása
Előadó: Loránd Ferenc, az OKNT elnöke
6. Egyebek
 - 6.1 A TTB elnöki megbízatásának rendezése
 - 6.2 Bizottsági tagsági kérdés áttekintése

Elnököl:

Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezetők:

Ferenc Zsuzsa és Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetségének beszédgyorsíró szolgálata)

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről:

Dr. Loránd Ferenc elnök
Dr. Brezsnay László
Dr. Dobos Krisztina
Dr. Hadházy Tibor
Dr. Hoffmann Rózsa
Horn György
Dr. Karlovitz János
Dr. Kelemen Elemér
Liskó Ilona
Makkai László
Nagy József
Dr. Szabados Lajos
Dr. Szenes György
Dr. Trencsényi László
Vágó Péter
Dr. Vass Miklós
Dr. Vekerdy Tamás

Meghívottak:

Sipos János közoktatási helyettes államtitkár
Horváth Gréta (Oktatási Minisztérium)
Dr. Csonka Csabáné vezető főtanácsos (Oktatási Minisztérium)
Both Erzsébet (Magyar Waldorf Szövetség)
Tallós Péter (Magyar Waldorf Szövetség)
Kosinszky Zsuzsa (Oktatási Minisztérium)

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 06 perc.)

DR. LORÁND FERENC – a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt kívánok az Országos Köznevelési Tanács tagjainak! Megkezdjük e tanévi munkánkat.

Napirend előtt szeretném bemutatni az OKNT új tagját, illetve megkérem, hogy pár szót mondjon magáról, és hogy kinek a helyébe lép.

VÁGÓ PÉTER: Jó napot kívánok! Vágó Péter vagyok, a KISOSZ Veszprém megyei képviselője vagyok. Mészárosné Ágnes elhagyta a cégünket különböző okok miatt, és engem ért az a megnevezés, hogy delegált ide a szervezet. Tényleg nagyon röviden három gondolatot szeretnék elmondani.

Hogy egyáltalán milyen jogon vagyok én itt? Egyrészt azért, mert iskoláskorú gyermekeim vannak, tehát mindenképpen érintett vagyok.

Másrészt alapítója és vezetője vagyok egy szakképző iskolának Veszprémben, tehát iskolai kapcsolatunk van, és a felnőttképzésben is érdekeltek vagyunk. Ezért mertem elvállalni ezt a feladatot.

A mai ülésen ne számítsanak rám – bár itt vagyok, de azért ne számítsanak rám – hiszen az anyagok áttekintése nem könnyű feladat, és bekapcsolódnai egy folyamatba. De ígérem, hogy nagyon gyors leszek, és az SZMSZ-t is valamilyen szinten meg fogom tanulni. Nagyon remélem, hogy hasznos tagja leszek ennek a bizottságnak.

Illetve annyit hadd kérjek, hogy fogadjanak szeretettel. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Ezt megelőlegezhetjük. Ehhez kapcsolódóan helyettes államtitkár úr a szó.

SIPOS JÁNOS: Jó napot kívánok! Szeretettel köszöntöm a kedves kollegákat. Engedjék meg, hogy a bemutatkozást hivatalos felkérő levéllel is megtoldjam. A miniszter úr megbízásából Vágó Péter úrnak átadom a felkérő levelet, hogy szíveskedjen közreműködni az Országos Köznevelési Tanács munkájában. Kívánom, hogy legyen sok sikerélményben része, hiszen nagyon fontos feladatok várnak a következő években az Országos Köznevelési Tanácsra, és fontos feladatok megvalósításának befolyásolója lehet. Köszönöm, hogy vállalta a felkérést.

(Vágó Péter átveszi a felkérő levelet Sipos Jánostól. – Taps.)

ELNÖK (Sipos Jánoshoz): Közöttünk marad még?

SIPOS JÁNOS: Csak rövid ideig tudok maradni; sajnos máshová kell mennem.

ELNÖK: Megkapták a napirendet és a napirend módosított változatát is. Szeretnék bejelenteni egy módosítást. A 2. napirendi pontnál Szenes György szerepel, mint az OÉVB álláspontjának ismertetője, a napirendi pont előterjesztője. Ennek elmondom az indokát. Ez az én - feltehetően túlzott - óvatosságom miatt volt így, mert az OÉVB ülésén szerepelt a Közgazdasági Politechnikumnak, Horn Gáborék egykori iskolájának egy akkreditációs előterjesztése, és nem akartam olyan helyzetbe hozni Horn Györgyöt, hogy szó érhesse a ház táját, hogy valamiféle családi nexus befolyásolhatja a véleményét. Ezt nem egyeztettem előzőleg Horn Györggyel. Nyilván, ha egyeztettem volna, akkor ő ezt már előre kikérte volna magának. Utóbb ezt nem ilyen durva formában tette, de közölte, hogy ez egy teljesen indokolatlan lépés volt. Ezért mindenekelőtt tőle kérek elnézést. Ez a dolog érdemi részén nem változtat, hiszen ugyanarról van szó, úgyhogy ő lesz a napirendi pont előadója.

Ezek után szeretném megkérdezni, hogy az írásban megkapott napirendet az OKNT elfogadja-e. Azzal a fontos kikötéssel kérem, hogy nekünk kettő órakor van a befejezési

időpontunk általában; kivéve, ha a meghívóban előre jelezzük, ha valami miatt hosszabb ülést terveztünk.

Breznysnyánszky László!

DR. BREZSNYSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Elnök Úr! Az a kérdésem, hogy az első három napirendi pont között van-e bizonyos értelemben tematikai, tartalmi összefüggés. Mert amennyiben van, akkor tisztelettel javasolnám, hogy a 3. napirendi pontot tárgyaljuk meg elsőként, hiszen ebben olyan alapvető definíciók vannak, amelyek esetleg kihatnak arra, hogy a másik két napirendi ponton belüli értelmezéseket hogyan fogjuk használni. Tehát logikailag úgy tűnik nekem, hogy szerencsésebb lenne a definíciós listán túljutni, és utána beszélni kerettantervről és más egyéb követelményekről. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nagy József!

NAGY JÓZSEF: Csak egy pici jelzésem van: három változatban kaptam meg a módosítást, de egyiket sem tudtam előhívni. Valami nem működik, tehát érdemes lenne ellenőrizni a rendszert. Köszönöm.

ELNÖK: Dobos Krisztina - ha jól látom.

DR. DOBOS KRISZTINA: Az általam megkapott napirendben ez nincs benne, amit az elnök úr mondott, a Közgazdasági Politechnikum akkreditációja vonatkozó.

ELNÖK: Egyedi érettségi vizsgatárgyak követelményei. Ésebben a sorban négy vagy öt ilyen követelmény volt, és az egyik ilyen érettségi tárgyra vonatkozó kérést a Közgazdasági Politechnikum terjesztette elő.

DR. DOBOS KRISZTINA: Erről kaptunk anyagot?

ELNÖK: Nem, ezt az OÉVB kapta meg, mert az OÉVB kompetenciája - itt csak referál.

Volt egy javaslata Breznysnyánszky Lászlónak, hogy vegyük előre a definíciós listát, mert befolyásolhatja a Waldorf-iskola kerettantervének jóváhagyását az, hogy miként gondolkodunk erről. Nekem összesen egy praktikus aggodalmam van - mivel nem szólhatok hozzá, ezért mondom a magam véleményét, ami abszolút nem elnöki jellegű -, hogy azok, akik a Waldorf-iskola kerettantervét látták - Trencsényi László, az előterjesztő, és volt ott mellette még egy szakértői vélemény, most nem tudom pontosan, ki jegyzi -, ezt a problémát hogy látják. Ténylegesen befolyásolhatja-e a Waldorf-napirend tárgyalását a definíciós lista, avagy - miután a Waldorf-kerettanterv még a mi definíciós listánk előtt készült - azzal a közmegegyezésen alapuló definícióértelmezéssel, amellyel mi azért eddig tudtunk beszélgetni tanterv-kérdésekről, megtárgyalható. Indokolt-e ez a kérdés vagy kérés.

Van hozzá egy praktikusabb szempont is, de ez a másodlagos - bár nem udvariatság akart lenni a Waldorf Szövetség jelen lévő képviselői irányában -, hogy ők jelen vannak, és ennek a napirendnek megfelelően osztották be az idejüket.

Mindenekelőtt Trencsényi urat kérdezem, hogy indokolt-e, befolyásolhatja-e a kerettanterv vitáját.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A TSZKB reggeli ülésén - nem ebben a megközelítésben, ahogy Breznysnyánszky Laci ezt fölvette - a feszültség a Waldorf-iskola teljesítménye és a szabályozási vákuum között megjelent, ezt az állásfoglalás-tervezetünkben tükrözni fogjuk. Megítélésem szerint ez az állásfoglalás-tervezet ad úgy választ a kérdésre, hogy napirend-sorrendet ne kelljen változtatni, már csak azért sem, mert hiszen a definíciós listáról folytatott vitánkban kialakult véleményeknek jogkövetkezménye nincsen, hiszen ez nem

egy döntés-előkészítő beszélgetés, hanem a definíciós lista kompetens kiadói számára megfogalmazott üzenet, míg a Waldorf-kerettanterv ügyében viszont az OKNT mai döntése jogkövetkezményekkel járó döntés.

ELNÖK: Értem. Brezsnyánszky Laci, elfogadod ezt a választ? Jó kérdés, mi?

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Jó kérdés. Én a logikai sorrendet változatlanul úgy gondolom helytállóknak, hogy esetleg a szóhasználatok legalább egy ülésen belül körülbelül koherensek legyenek, de természetesen elfogadom bizottsági elnök úrnak erre az esetre vonatkozó magyarázatát.

ELNÖK: Újabb kérdést tennék föl. Ha ismerteted azt a bizonyos álláspontot, amiben most jelezted, hogy itt bizonyos feszültségek megjelentek a tárgyaláson - mert itt nyilván mindenekelőtt a kerettanterv mint műfaj problematikája merülhet föl abban a kontextusban is, ahogy Brezsnyánszky úr ezt az előbb említette -, és ha egyetért a tanács velem, akkor én először megadnám a szót Trencsényi Lászlónak, hogy ismertesse a TSZKB-ülés mai álláspontját, és amennyiben ennek az ismertetésnek a birtokában még mindig az látszik indokoltnak, hogy újra fontolóra vegyük a Brezsnyánszky László javaslatát, akkor vegyük elő, hogyha ez megoldást kínál, vagy nem teszi alapvetően szükségessé, akkor maradjunk az eredeti napirendnél. Ez elfogadható? *(Dr. Brezsnyánszky László: Igen.)*

A bólogatásokból úgy látom, hogy igen. Akkor kérem, hogy aki elfogadta a napirendet az eredetiek szerint, ezzel a zárójeles kiegészítéssel, hogy erre esetleg vissza kell térnünk a Trencsényi László felvezető szövege után, az tegye föl a kezét. (15) Ellenzavazat? (1) Tartózkodás? *(Nincs.)* Tizenhatan vagyunk. Köszönöm szépen.

Trencsényi Lászlóé a szó.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Csak kicsit cinikusan megjegyzem, hogy ugyanazt csináljuk, mint a nagyok: miközben de jure úgy döntöttünk, hogy nem első napirend a Waldorf-iskola, de facto elkezdjük a Waldorf-iskola tárgyalását első napirendként. Mondom: ezt tanultuk a minisztériumtól. (Nagy József: Ebből is egy kicsit, abból is egy kicsit!)

A lényeg a következő:

A tartalmi szabályozásokat előkészítő bizottság a döntését 3:1 arányban, tehát többségi állásfoglalással hozta. Az állásfoglalás - akkor ezt mondanám előre, még leírni nem volt módom - azt tartalmazza, hogy nagy elismeréssel adózunk nemcsak a Waldorf-pedagógia, a Waldorf-iskolák teljesítménye, hanem a Waldorf-kerettanterv megszövegezői munkájának is.

Ez egy jóváhagyásra érdemes és jóváhagyásra érett dokumentum.

A jóváhagyás szabályozása nem érett még a bizottság jogértelmezése szerint, tehát erre mondtam, hogy szabályozási vákuum van. A Waldorf-iskolák kerettantervének jóváhagyási procedúrája voltaképpen 2000-ben megkezdődött, és egy 2001. augusztusi, Pálinkás József által kiadott miniszteri határozat szellemében került most az OKNT elé a kerettanterv, miközben a szabályozási szőnyeg bizonyos értelemben ki is csúszott alóla, meg nem is. Hiszen van új közoktatási törvény, mely a kerettantervet új kontextusban értelmezi, valamint egy erkölcsileg elkopott, de hatályos nemzeti alaptanterv van, és egy erkölcsileg még magzatállapotban lévő, de már magzatállapotában is kritizált új nemzeti alaptanterv, amelyik ennek a dokumentumnak az értékelésében nem játszik szerepet, hiszen nincsen.

A kerettantervet a közoktatási törvény definiálja. Ez ügyben a miniszterre háromféle lehetőséget hárít az OKNT egyetértésével: a jóváhagyás megtagadását, a jóváhagyást, illetve a kihirdetést. A jóváhagyás és a kihirdetés között vannak érzékelhető különbségek. Az érdekes egyébként az, hogy a kihirdetett kerettantervnek nincsen márkavédelme és minőségbiztosítása - úgy szól a törvény, hogy ahhoz az és úgy nyúl helyi tantervi alkalmazás során, ahogyan akar -, a nem kihirdetett, csak jóváhagyott kerettantervhez viszont a benyújtó hozzájárulása kell minden beavatkozáshoz, tehát a benyújtó személye garantálja a minőségbiztosítást és a márkavédelmet.

Igen ám, de a kerettantervi akkreditációról víziók vannak a különböző szakmai műhelyekben, nincsen kialakult eljárás. Feltehetőleg lesz, nyilvánvalóan a dominóelv, ez a de jure, de facto társasjáték egyszer a világtörténelemben helyreáll.

Ezért a határozat 2. pontja a következő. Még az indokláshoz annyit, hogy a minisztérium mulasztásai miatt nem érheti hátrány a Waldorf-iskolák fenntartóit, pedagógusait, tanulóit és a szülőket. Tehát azt javasoljuk az OKNT-nek, hogy javasolja a miniszternek a Waldorf-kerettanterv jóváhagyását. Megjegyzem: a jóváhagyást javasoltuk, a Waldorf Szövetség ugyanakkor azt mondta, hogy ő azt sem bánná, ha kihirdetés lenne a határozat megfelelő jogi cselekménye. Ezt az árnyalatot ők magukra nézve inkább így vállalták, de a jóváhagyó határozat hatálya addig terjedjen, amíg a kerettantervi akkreditáció általános szabályai megfelelő szintű jogszabályban meg nem jelennek. Akkor a Waldorf-kerettantervet a már legitim kerettantervi akkreditációs szabályrendszeren újra keresztül kelljen vezetni úgy, hogy ebben az új eljárásban vagyoni és erkölcsi jellegű kár a Waldorf Szövetséget, a kerettanterv benyújtóját ne érje. Ez a határozati javaslatunk.

ELNÖK: Köszönöm. Akkor mindenekelőtt azt kérem, hogy szóljunk hozzá ehhez a határozati javaslatához.

Horn György!

HORN GYÖRGY: Elnézést, a Waldorf Szövetségnek kellene szót adni előbb, de vitám lenne a bizottság jogértelmezésével. Legalábbis az én értelmezésemben itt van egy alapvető félreértés. A kerettantervi szabályozást a törvény a nem kötelező érvényű felhasználással együtt a miniszter kötelezettségévé és jogává teszi a meghatározott eljárás keretében. Amiről itt szó van, abban az alternatív kerettantervekre vonatkozóan van egy kitétel: a törvénytől is eltérhetnek meghatározott szabályaikban, például a tanulói óraterhelésben, a csoportbeosztásban, tehát amiket a törvény egyébként a kerettantervekre előír.

Ebből következően azt a különbségtételt, amit Trencsényi László az előbb említett, oly módon fogalmazza meg, hogy az utóbbi esetben a kerettanterv és a helyi pedagógiai program között nem lehet különbség. Vagyis a Waldorf-kerettanterv alternatív kerettantervi jóváhagyásával a továbbiakban Magyarországon a Waldorf-iskola olyan, ahogy ezt itt jóváhagytuk. Szemben a miniszter által kiadott kerettantervekkel, amelyek nem térhetnek el a törvény meghatározott passzusaitól. (*Dr. Trencsényi László: Kiadottat nem ismer a törvény; kihirdetettet ismer.*) Jó, kihirdetett.

A lényeg az, hogy alapvető különbség van a kettő között. Nem az a különbség, hogy az OKNT vagy a bizottság – most adott esetben az OKNT – úgy dönt, hogy ez kihirdetett lesz, vagy jóváhagyott, hanem az, hogy ez egy alternatív kerettantervi rendszer, pedagógiai rendszer, vagy pedig a törvény, illetve a NAT keretei között kihirdetett, választható kerettanterv. Például az alternatív kerettantervek vagy pedagógiai rendszerek esetében mód van eltérni a nemzeti alaptantervtől. Ezt lehetővé teszi a jogszabály, szemben a kerettantervekkel, amelyeknek ez a jogosítványa nincsen meg. Tehát amikor a Waldorf-tantervet az OKNT jóváhagyja, akkor azzal a tartalommal hagyja jóvá, hogy eltérhet a törvény óraszám előírásaitól, csoportbeosztási szabályaitól és a nemzeti alaptantervtől is. Vagyis itt nem ez a különbség, ez nem három fokozat. Létezik a pedagógiai program, amit a fenntartó hagy jóvá a nevelőtestület összeállításával, léteznek a kerettantervek, amelyek iránymutatóak, és mint alternatívák lehetőséget adnak arra, hogy egy az egyben átvegye azokat az iskola, vagy módosítson rajtuk. Amiről itt beszélünk, az pedig az alternatív kerettanterv vagy pedagógiai rendszer. Most nincs előttem a jogszabály, pontosan kellene felolvasni a 131. §-t. Ez pedig egy teljesen más eljárási módszer. (*Átvesszi az anyagot.*) Megvan, köszönöm szépen.

ELNÖK: Nem lehetne lefénymásolni és kiadni, hogy áttekinthető legyen? Fontos lenne.

HORN GYÖRGY: Lehetne talán. Azt mondja a 131. §, amiről itt beszélünk, hogy az alternatív iskolák a részükre kiadott kerettantervben meghatározottak szerint készítik el a pedagógiai programjukat. Az alternatív iskolai kerettantervekben a meghatározott általános szabályoktól eltérő, sajátos oktató tananyag, követelmény, folyó felkészítés az állami vizsgákra, építésügyi előírások, eszközök, felszerelések, a minőségpolitika rendszere, a működő vezetési módok, oktatásszervezés, az egyszemélyi felelős vezető és a testületirányítás kérdései - ami a törvényben igazgatói szerepként definiálódik -, a pedagógus végzettség, a szakképzettség... (Zaj.) Még egyszer hangsúlyozom, hogy ennek az utolsó előtti bekezdése azt mondja, hogy kerettantervet e törvény és a nemzeti alaptanterv keretei között benyújthat a fenntartó, továbbá egyetértésével az iskola és a jogosultak közösen is. Tehát egy iskola is beküldhet, meg több is. Lehet az egyházi is, mindegy. Tényleg le kellene ezt másolni, hogy ne kelljen az egészet felolvasni. Az én értelmezésemben ez nem három fokozat, hanem két különböző eljárás. És amiről most beszélünk, annak az a címe, hogy „az alternatív iskolák a részükre kiadott kerettantervben”; ez most a Waldorf-iskolák kerettanterve.

Köszönöm szépen.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Nincsen vita köztünk. Amit te mondasz, az mind igaz, meg amit én mondok, az is mind igaz. Másról beszélünk.

HORN GYÖRGY: Én nem tudom, hogy másról beszéltünk-e.

ELNÖK: Indokold, Laci!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Én csak annyit mondtam, hogy a miniszter a kerettanterv legitimáló gesztusában golyóstollat használt, vagy aranyhegyű tollat. Mindegy, hogy ki a kerettanterv készítője, alternatív-e, avagy sem.

És ez nem is fokozat, ha úgy tetszik. Hozhat egy olyan döntést, hogy a kerettantervet jóváhagyja, és ezt határozatba foglalja, és hozhat olyan határozatot, hogy a kerettantervet jóváhagyja, és kihirdetheti. A kettő között csak annyi a különbség, hogy a kihirdetett kerettanterv felhasználása szabad, azt csinál vele az iskola, amit akar; a jóváhagyott kerettantervről pedig a benyújtó rendelkezhet, tehát kiköthet olyan előírásokat - mint például a Waldorf Szövetség -, hogy ezt a kerettantervet csak annak engedem alkalmazni, csak annak engedek belematolni ebbe a kerettantervbe, aki a megfelelő opciókat teljesíti. Ilyen szempontból nagyon mulatságos, de a csak jóváhagyott kerettanterv előírásai szigorúbban szabályozottak, mint a kihirdetett kerettantervszabályai. Azt most ne vitassuk, hogy miért van így, igazolni csak azt igazolja, ami a mi állásfoglalásunk második pontjában volt, hogy ugyan a kerettanterv definiálva van a közoktatási törvényben, de a miniszter aláírásának módja egy kerettanterv legitimációján egyelőre joghézagban vesztegel. De - ez az állásfoglalás lényege - e miatt isten ellen való vétek a Waldorf-iskolákat büntetni.

ELNÖK: Hogy tiszta legyen a dolog, percekben belül mindenki kézbe kapja a vonatkozó törvényi passzust, és akkor nem a levegőben lógva fogjuk értelmezni a szöveget. Két perc türelmet kérek, Zsuzsa máris intézkedik, és Horn Györgyé a szó.

HORN GYÖRGY: Nem ebben van vitánk, Laci, hanem a másik részében: a Waldorf-tanterv nem hirdethető ki, csak alternatív kerettantervként. Amit te mondtál, hogy a miniszter kihirdeti a Waldorf-kerettantervet az általános iskolai kerettantervek között, és ettől az iskolák saját pedagógiai programjuk szerint úgy eltérnek, ahogy akarnak - na, ez a változat az, amire azt mondom, hogy ez nem értelmes. Nem így működik.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Gyuri, de nem is javasoltuk ezt a változatot!

HORN GYÖRGY: De így értelmezted, hogy ti úgy döntöttetek, hogy egy határozott időre kiadtok valamit, amit majd aztán újra kell vizsgálni. Nem. Itt arról van szó...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Ennek semmi köze ahhoz, amit te mondasz! Abban teljesen egyetértünk, azt javasolta a bizottság, hogy jóváhagyott tantervként adja ki a miniszter.

HORN GYÖRGY: Ez egy alternatív kerettanterv. Ez egy zárt rendszer. Lehet, hogy rosszul értem, és mindenki érti, csak én nem, de a te értelmezésedet úgy értettem, elvben lenne módja az OKNT-nek úgy dönteni, hogy ez egy kihirdetett kerettanterv lesz. Szerintem nincs ilyen változat.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A miniszternek lenne módja.

ELNÖK: Felolvasok egy mondatot a törvényből, és utána Tamás és Dobos Krisztina.

A vonatkozó törvényi helyen - tehát a 131. § (3) pontjában - az van: abban a kérdésben, hogy iskola alternatív iskolaként végzi-e tevékenységét, az engedélyezési eljárásban az Országos Köznevelési Tanács foglal állást. Tehát abban, hogy ezt egy alternatív iskola tantervként fogjuk fel vagy sem, az állásfoglalás az OKNT feladatául adatik a törvény szerint, és ebben az esetben e szerint mennek tovább azok a folyamatok, amelyekről Gyuri beszélt.

Vekerdy és Dobos Krisztina.

DR. VEKERDY TAMÁS: Lehet, hogy én sem értem, és csak újabb zavart keltek...

ELNÖK: Megszoktuk. *(Derűltség. - Nagy József: De hegyes nyelve van valakinek!)* De ezt kedvezően mondtam, mert...

DR. VEKERDY TAMÁS: Majd mindjárt válaszolok erre külön.

Mégis van egy különbség abban, amit Laci, illetve Horn Gyuri mond, ez pedig a következő. Laci arra utalt, hogy még nincs meg a kerettantervek elfogadásának rácsozata, rendszere stb. *(Nagy József: Semmilyen kerettantervnek! - Dr. Szabados Lajos: Ez nagyon lényeges!)* De nem így van! Nincs meg azon kerettantervek elfogadásának rácsozata és rendszere, amelyek a törvény más helyén kerettantervnek nevezik azt, ami közé esik a majd eljövendő NAT-nak és az iskolában a helyi tantervnek, ami sokféle lehet, ezt tudjuk. A 131. §-ban azonban az alternatív kerettantervek elfogadásának rácsozata és rendszere megvan. Mindjárt látni fogjátok, hogyha Zsuzsa behozza a másolatokat. Én azért nem tudom most felolvasni, bár az előbb végigolvastam, mert arról másolnak, és elvitték.

Itt van tehát a differencia. Szerintem nem kell várni valaminek a kidolgozására az alternatív tantervek esetében. Világos, hogy úgy gondolom - de ez is egy terminológiai probléma -, hogy egy Montessori, egy Frainet, egy Waldorf, AKG - és még hosszan sorolhatnám - természetesen alternatív tantervek. Lehet, hogy ezt ki kell mondani az OKNT-nek, ahogy ezt felolvastad, és ilyenként kell elfogadni, de akkor nem áll fenn az, amit a Trencsényi Laci mond, hogy egy későbbi időpontban még egyszer át kell menni egy ilyen szűrőn. Mert speciel az alternatív kerettantervek szűrője itt benne van.

ELNÖK: Köszönöm. Dobos Krisztináé a szó.

DR. DOBOS KRISZTINA: Én úgy vélem, hogy két különböző dologról beszélünk, és ez - legalábbis az én logikám szerint - jelentős problémát okoz - és most egy picit a tartalmától vonatkoztassunk el.

Az első: tisztázni kellene, hogy a tanterv kerettanterv-e, mert ha kerettanterv, akkor az én logikám és a törvényi szabályozás szerint van egy NAT-kerettanterv-helyi tantervi szabályozás. Ekkor azt a kérdést fel kell tenni - és én azért értettem teljesen egyet Trencsényi

Lászlóval -, hogy ez a tanterv nem tud másnak megfelelni szabályozás szempontjából, csak a jelenleg érvényben lévő NAT-nak, mert a miniszter nem mondhatja, hogy ő már tudja, a jövőben milyen NAT lesz, és annak meg fog felelni. Ha ezt deklaráljuk, csak olyan engedélyt adhatunk, csak olyan zöld utat, hogy addig érvényes, amíg az új NAT érvénybe nem lép. Az biztos, hogy ez a szabályozási logikában így működik.

A másik oldal, hogy azt mondjuk, nem felel meg a NAT-nak, nem is szándékozik megfelelni a NAT-nak. Ehhez is joga van a miniszternek, de akkor mondjuk ki, hogy ez nem a NAT–kerettanterv–helyi tantervben megy, és én nem is hívnám kerettantervnek - azért mondom, Tamás, hogy valami másnak hívnám -, hanem azt mondanám: a Waldorf-iskolák tanterve.

HORN GYÖRGY: Bocsánat, de a törvény megmondja! Azt mondja, hogy alternatív kerettanterv.

DR. DOBOS KRISZTINA: Csak azt gondolom, Gyuri, a szabályozás úgy fog működni, hogy lesz NAT, lesznek alternatív kerettantervek - az alternatív kerettantervek alatt azt értem, hogy a nyolcosztályos általános iskolának lesz két-három kerettanterve, és majd az iskola eldönti, hogy melyikhez alkalmazva csinál helyi tantervet.

NAGY JÓZSEF: Ezt nem választhatja bárki!

DR. DOBOS KRISZTINA: Mert ez ettől független. Az alternatív kerettanterv és az alternatív iskolák kerettanterve két különböző fogalom. És miután ez a fogalomrendszer keveredik, jó lenne, hogyha azt mondanánk - és akkor már támogatandó -, hogy kérem, a miniszter a NAT-tól függetlenül engedélyt ad a Waldorf-iskolákra, a Waldorf-iskolák pedig egy gyűjtőtantervet - ez butaság, nem azt mondom, hogy ez az - benyújtottak a miniszterhez, és a miniszter megkérdez minket, és mi tegyünk javaslatot.

Nekem azzal van problémám, és pedig nagyon komoly problémám, hogy a NAT-hoz való alkalmazkodás, a NAT-hoz való kötődés, a NAT-nak való megfeleltetés, azt gondolom, nagyon fontos dolog, ebben viszont valóban nem tudjuk azt mondani... Rossznak tartanám, ha most korlátlan engedélyt adnánk, miközben mindenki az új NAT lázában ég, és két hónap múlva a miniszternek újból vissza kell vonnia, mert az lehetetlen, hogy mindenki másra vonatkozik egy szabály, rájuk pedig egy másik szabály.

ELNÖK: Mindenki előtt ott van már a szöveg. A kérdés ebben a legutolsó felszólalásban elég világosan a körül fogalmazódott meg – szemben azzal, amit Horn György mondott –, hogy a Waldorf-iskola mint alternatív iskolai tanterv fölmenttetik eleve a törvényi rendelkezés értelmében bizonyos kérdésekben az alól, hogy a NAT-nak megfeleljen.

Trencsényi László!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Áttoltuk a hullát az Ó utcába, de a helyzet ugyanaz. Tehát a TSZKB javaslatát fenntartom, viszont javasolom Brezsnay Lászlóval együtt, hogy az alternatív iskola kifejezést a definíciós listában definiálni kell, mert egyelőre csak egy dolog definiálja az alternatív iskolát: alternatív iskola az, amit az OKNT annak nyilvánít. Ne haragudjatok, ez pedig ugyanaz a helyzet, hogy amíg erre nincsen szabályozás, hogy alternatív iskola az, amelyik ezeket és ezeket a kritériumokat kimeríti, addig mindig személyi önkény dönti el – erről nekem Tamással régi vitám van –, hogy melyik iskola számít alternatívnak, és melyik nem. Tehát ez egy szabályozási hézag megint. Ezért, és hozzáteszem, nem az én javaslatom volt, ragaszkodom a bizottság azon javaslatához, ami egy kompromisszumos megoldás lenne, hogy amikor a szabályozási hézagok eltűnnek, tehát például van jogszabályi értelmezése, hogy mitől alternatív egy iskola, és mitől nem - mert ez nem egyszerűen szakmai kérdés, hanem jogszabályi kérdés, és visszafelé nem lehet szabályozni, hogy alternatív iskola

az, amelyik eltér a szabályoktól, hiszen akkor ugyanott vagyunk, ezért úgy gondolom, a mi javaslatunk méltányos és konstruktív -, a Waldorf-iskola kerettantervének jóváhagyó típusú kihirdetését tanácsoljuk a miniszternek. Záradékolja a miniszteri határozat azt, hogy amikor ezek a jogszabályi hézagok eltűntek, akkor úgy, hogy hátrány ne érje se etikai, se anyagilag a Waldorf Szövetséget, az eljárás folytatódjék le. Én ezt korrekt, konstruktív és kompromisszumos megoldásnak tartom.

ELNÖK: Köszönöm. Szabados úr!

DR. SZABADOS LAJOS: A kiadott anyag 131. § (3) bekezdésében az szerepel, hogy az (1) bekezdés alkalmazásában – az (1) bekezdés az alternatív iskolákra vonatkozik - alternatív iskola az az iskola, amelyik nem hagyományos pedagógiai módszerekkel végzi nevelő-oktató munkáját. Abban a kérdésben, hogy az iskola alternatív iskolaként végzi-e tevékenységét, az engedélyezési eljárásban az Országos Köznevelési Tanács foglal állást. Tehát, hogy alternatív-e az iskola. Most még nem tudjuk. Mi alapján fogunk dönteni, hogy alternatív-e egy iskola? *(Horn György felé:)* És ha eldöntjük, hogy az, akkor jön az, amit te elmondtál, hogy nem kell a kerettanterves eljárásban működtetni. Tehát egy hiátus van: nem tudjuk, hogy alternatív-e az iskola. Én most itt tartok.

ELNÖK: Ha jól értem, ez ugyanaz, amire Trencsényi László hivatkozott.

DR. SZABADOS LAJOS: Ugyanott tartok.

NAGY JÓZSEF: Tisztelettel javaslom, hogy ne vérezzünk el ezen a joghézagokra épülő „izén”. Ez nem a mi dolgunk. Beszéljünk már végre arról, ami a mi dolgunk: erről a tantervről. Vagy jóváhagyjuk, vagy nem. Hogy a jogban illetékes majd mit csinál a joghézagok alapján? Nem mi tartjuk a hátunkat, ő fogja tartani, ha olyan rendelkezést ad ki, amelyik nem felel meg a nem létező jogszabályoknak. *(Közbekezdés: Adhatjuk a nevünket?)* Mi tartalmilag adjuk a nevünket, hogy ez jó, vagy nem jó. Nem? Hagyjuk abba ezt az értelmezést, mert délutánig itt ülhetünk, és semmit sem csinálunk. Vagy úgy gondoljátok? Én nem bánom.

DR. DOBOS KRISZTINA: Két alapvető kérdésben nem értek egyet a professzor úrral. Mi azt kérjük a minisztertől általában, ettől eltekintve, hogy ha javasolunk valamit, akkor írja alá a javaslatunkat, vagy ha nem javasolunk valamit, akkor indokolja meg, hogy miért nem teszi ezt. De mi nem adhatunk a miniszternek olyan javaslatot – és ez a problémám –, amelyben problémákat látunk, mert akkor a minisztert behúzzuk a csőbe, és nem gondolnám, hogy ez nekünk feladatunk lenne. Tehát az értelmezés egyrészt ezért fontos.

Másrészt pedig azért fontos az értelmezés, mert ha a Waldorf-iskoláknak az jó, akkor adhatunk két vagy három hónapra egy kiadási lehetőséget, csak azt gondolom, nagyon fontos, hogy a Waldorf-iskoláknak legyen egy tanterve. Nem kerettanterve, hanem tanterve. Az is nagyon fontos, hogy világossá váljon, hogy ez milyen keretek között működik. Nem mindegy, hogy milyen keretek között, mert amit Horn György mondott, az egy nagyon lényeges kérdés, ha azt mondjuk, hogy ez kiesik abból a körből, ami az általános szabályozásban van, és az alternatív iskolákra vonatkozik, mert ez egy másfajta gondolkodásmódot igényel. Nem a tartalmáról van szó - mert a Waldorf-iskolák tartalmát, tehát a tananyag szabályozását, belső struktúráját, a módszereket és a követelményeket ők tudják igazán jól -, hanem arról, hogy megfelelő módon szabályozzák.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Szeretném megkérdezni, hogy éri-e a miatt valamilyen hátrány a Waldorf-iskolákat, ha nincs jóváhagyott kerettantervük; lévén, hogy jóváhagyott helyi tantervük nyilvánvalóan van, és ez megfelel a mostani jogi helyzetnek. Amennyiben jól gondolom, hogy nem hátrányos, ha a kerettantervként való kiadás késik, hiszen jóváhagyott

helyi tanterv alapján jogszerűen működhetnek, akkor azt ajánlom megfontolásra, hogy célszerű-e ebben a tantervi korrekciós munkában, amelyben a szakma van, a jóváhagyást végül mégiscsak egy alternatív iskolával kezdeni, függetlenül attól, hogy hogyan értelmezzük a 131. §-t. Az én ízlésemnek jobban megfelelne az a sorrend, hogy legyen jóváhagyott nemzeti alaptanterv, majd egymás után, ahogy elkészülnek, adjunk a miniszternek jóváhagyásra javaslatot különböző kerettantervekre és alternatív iskolai kerettantervekre. Akkor ennek mégiscsak egy olyan üzenete van, hogy azért itt az oktatási rendszer egészének a szabályozása megfelelő ütemben halad.

Amit mondtam, abban persze benne van az a feltételezett véleményem, hogy a Waldorf-iskolák most is jogszerűen működnek, ha a helyi tantervüket ennek megfelelően jóváhagyták.

ELNÖK (*Both Erzsébethez*): Elhangzott egy kérdés önökhöz, de Trencsényi Lászlónak adnám meg először a szót.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Éri hátrány, mert Pálincás József miniszter 32.755-1/2001. számú határozata a Waldorf-iskolákat felszólítja, hogy 2003. január 31-ig nyújtsák be pedagógiai programjukat. „Amennyiben e határidőig a kötelezettségüknek nem tesznek eleget, az iskola a következő tanévtől az általános szabályok szerint működhet tovább.” Benyújtották.

15. pont: „Engedélyezem, hogy a határozat kiadásának napján működő Waldorf-iskolák a 2001/2002. és a 2002/2003. tanítási évben alkalmazhatják a 213377/1993.IX. számon jóváhagyott óratervet, illetve a fenntartó által jóváhagyott pedagógiai programjukat.” A 2003/2004-es tanév kezdődött el szeptember 1-jén, tehát jelen pillanatban a Waldorf-iskolák exlex állapotban vannak, nem a saját hibájukból.

NAGY JÓZSEF: Előbb föl húzom a cipőm, és aztán próbálom magamra rángatni a zoknit.

ELNÖK: Parancsoljanak!

BOTH ERZSÉBET (Magyar Waldorf Szövetség): Először is engedjék meg, hogy megköszönjem a meghívást.

Csak megerősíteni tudom Trencsényi László szavait; valóban a Waldorf-iskolák ebben a pillanatban exlex állapotban működnek. Ennek a legfontosabb mozzanata vagy momentuma az, hogy a kerettanterv elfogadásához köti mind a Pálincás-féle határozat, mind a mostani közoktatási törvény a Waldorf-iskolák törvényes működését, illetve most a többi alternatív iskola törvényes működését is.

DR. VEKERDY TAMÁS: Az előttem szólók lényegében elmondták. Még azt fűzném hozzá, hogy minden nap jegyzőknél, jegyzői hivatalban és egyéb helyeken a legváltozatosabb problémák merülnek fel az utóbbi hónapokban a Waldorf-iskolákkal kapcsolatban, mert arra hivatkoznak a jegyzők, főjegyző stb., hogy a Pálincás-féle határozat lejárt, hol van az elfogadott kerettanterv, beadták-e. Igen, beadtuk. Tehát akkor elfogadták, engedélyezve van-e?... Azt kell mondanom, hogy nap mint nap zajlik ez, és mindenhová fordulnak aztán a Waldorf-iskolák és a jegyzők. Meg akarom erősíteni, hogy exlex állapotban vannak, és a mindennapi működésük - azt lehet mondani - lényegében lehetetlenné van téve. Valójában persze nem működnek olyan jól a szervek, hogy tényleg lehetetlen legyen, de tényleg nem tudnak biztonságban működni.

ELNÖK: Szenes György, utána Liskó Ilona.

DR. SZENES GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Én csatlakoznék Nagy Józsefhez, hogy próbáljunk valami konstruktív dolgot csinálni, mert erről holnap reggelig elvitatkozhatunk, és jó néhány napirendi pontunk van még.

Azt hiszem, ebben a körben nyilvánvaló, hogy a Waldorf-iskolák nagy hagyománnyal rendelkező...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Vagyis nem felelnek meg a törvényi előírásnak!

DR. SZENES GYÖRGY: Nem is vállalták fel a nemzeti alaptantervet, sok mindent nem vállaltak fel: alternatív iskolák. Most nem tudjuk pontosan definiálni, hogy mi az alternatív iskola. Szerintem ezt most hagyjuk abba, majd definiálja a definiáló bizottság - én azt gondolom, ezt sem kellene tovább rágni már.

Aki olvasta: ez egy meglehetősen korrekt, koherens nevelési elveken alapuló tanterv. Akkor miért kell nekünk most erről ennyit vitatkoznunk? Szerintem adjuk meg a szabad utat, biztos vagyok benne, hogy ha szükség lesz rá, hogy a törvényességi felülvizsgálatra kerüljön sor, akkor ez majd meg fog történni, de az a meggyőződésem, hogy a nemzeti alaptanterv kiadásával sem fog semmi változni ebben a dologban, mert ez egy alternatív kerettanterv lesz. Itt tehát nem arról van szó, hogy valaki bejött az utcáról azzal, hogy valamit szeretne csinálni... Évtizedes hagyománya van már Magyarországon is. Én azt gondolom, ezt nem kellene tovább ragozni.

Arról pedig már nem is beszélek, hogy a kibontakozóban lévő joghátrányok sürgetővé teszik a dolgot.

ELNÖK: Liskó Ica, utána Csonkáné.

LISKÓ ILONA: Bocsánatot kérek a késésért, és nem is tudom, hogy mi volt a vita előzménye, de szeretnék csatlakozni Szenes Gyurihoz. Azt gondolom ugyanis - Rózsával ellentétben -, hogy az OKNT presztízsét önmagában nem rontja, ha mi egy alternatív tantervvel kezdjük a támogatást. Az rontaná, hogyha egy rossz tantervvel kezdenénk a támogatást. Én is úgy gondolom, mint az előttem szóló, hogy ez egy nagyon jól kidolgozott, nagyon jól működő, és mindenki tudja, hogy nagy hagyományokkal rendelkező tanterv, tehát itt igazán nem fenyeget az OKNT presztízsét semmi, ha mi ezt támogatjuk. Ezt az egész szakma, az összes pedagógus tudja, hogy ez egy használható, jó tanterv, tehát azt gondolom, itt ilyen veszély nincs, vagyis csatlakozom Gyurihoz.

NAGY JÓZSEF: De azért igaz az is, hogy ne tegyük ki magunkat jogi támadásoknak, hogy kiadtunk valamit, és nincs is meg hozzá... Olyan változatot adjunk, amibe nem lehet jogilag belekötni.

ELNÖK: Ha jól látom, akkor Csonkáné, Trencsényi, Dobos, Brezsnnyánszky, Karlovitz, Kelemen.

DR. CSONKA CSABÁNÉ: A közoktatás-fejlesztési főosztály részéről mint az anyagot előterjesztő szerepeltem, és azt gondoltam, lesz módom elmondani az előzményeket. Mert ennek története van. Azt mondanám, hogy ez egy hányatott sorsú tanterv, amelyik abban az időben született, amikor először fölmerült az, hogy programokat, tanterveket akkreditálni kell. Ez a tanterv a pályafutását az OKÉV-nél kezdte. Onnan került át hozzánk - teljesen szabályosan -, amikor megszűnt a joghatálya annak a rendeletnek, amelyik előírta az akkreditációt. Megkaptuk jóváhagyásra, hiszen miniszteri rendelet engedélyével működtek eddig az alternatív iskolák.

Ettől kezdve, gondolják el, hogy a Waldorf Szövetség ebben a bizonytalan helyzetben, ami a törvény-előkészítők munkáját is jelenti, a vitákat, és mindent, egy folyamatos konzultációban volt velünk, és nagyon komolyan átdolgozta azt az első tanulmányt, ami tényleg egy vaskos kötet volt, és valóban tantervvé szerkesztette. Én minden elismerésemet tudom mondani a tantervkészítőknek, mert tudom, hogy rengeteg munkával és kompromisszummal

született meg ez a dolog, és azt gondolom, nem válik szégyenére a Köznevelési Tanácsnak sem, hogyha a nevét és támogatását adja hozzá.

Az exlex állapothoz pedig hozzáteszem, hogy én is naponta kapok telefonokat jegyzőktől, mert a törvényes működés kerül veszélybe. Most már, szeptember 1-je óta, nem törvényesen működnek a Waldorf-iskolák. Gondoljuk végig, hogy az országban ez ma már nem egy intézményt érint, hanem az intézmények száma megközelíti a harmincat. Nagyon sok intézmény el sem tud indulni, amelyekben megvan minden előfeltétel, mert nincs tanterv, amivel dolgozni tudjanak. Köszönöm.

ELNÖK: Én is köszönöm. Trencsényi László volt a következő.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Annyit szeretnék mondani, nagyon fontos a korrekció ahhoz, amit Szenes György mondott: a TSZKB nem a NAT meglétét vagy nem létét tekintette problematikusnak, hanem a kerettantervi akkreditációról szóló, jogilag érvényes szabályozás hiányát tekintette a joghézag okának. Ez nem ugyanaz.

Én úgy látom, lassan szavazásra érett valóban a dolog. Két alternatíva van. Az fel nem merült, hogy a jóváhagyást megtagadó javaslatot tegyen az OKNT. Abban van különbség, hogy ez egy határozatlan időre szóló támogató javaslat, vagy határozott időre szóló javaslat. A TSZKB ezt a határozott időre szóló javaslatot látta politikusabbnak a mai körülmények között.

ELNÖK: Köszönöm. A következő hozzászóló Dobos Krisztina.

DR. DOBOS KRISZTINA: Teljesen méltányolom, amit Vekerdy Tamás mondott, és nagyon sajnálom, hogy a Waldorf-iskolák hátrányos megkülönböztetésben részesülnek. Azt gondolom, van egy kompromisszumos javaslatom, ha a szövetségnek nincs ellene kifogása. Személyesen nem tudom támogatni mint kerettantervet. Megnéztem most a definíciót. Ha a definíciót elfogadjuk kerettantervre, akkor az egészről, úgy, ahogy van, fölösleges beszélni. De ha azt mondjuk, hogy a Waldorf-iskolák közös tanterve - lehet jobb kifejezés -, akkor boldogan támogatom, mert akkor mindenki világosan látja, hogy ez egy külön dolog. Látható, hogy ez egy alternatív, egy külön dolog, és ez a Waldorf-iskolákra vonatkozik - de nem kerettanterv, mert abban a pillanatban megzavar, és abban a pillanatban nem tudunk mást csinálni szerintem, mint amit a törvény mond, és amit a saját definíciós rendszerünkben működtetünk.

ELNÖK: Brezsnýánszky Laci!

DR. BREZSNÝÁNSZKY LÁSZLÓ: Tisztelt Köznevelési Tanács! Óhatatlanul eszkalálódott ez a probléma. Egyrészt valóban valamelyest keresztűzbe került szakmailag, tartalmilag - szerintem is teljesen indokolatlanul - egy előttünk lévő dokumentum, amelyik az én megítélésem szerint is példaszerűen kidolgozott, igazán igényes munka - bár kilenc oldal hiányzik belőle... *(Nagy József: 29-től a 38-ig! - Derűltég.)* Azon kívül a maga logikája szerint következetes, és majdnem egyenletesen kidolgozott dolog. A probléma azonban ott van, ami éppen a körbeadott jogszabály szóba hozatalával erősödött föl: a napirendünk ugyan a Waldorf tantervéről vagy programjáról szól, azonban világossá vált, hogy mindazok az iskolák, amelyek magukat ma alternatívnak nevezik, és ezt ők maguk állítják magukról, ugyanebben a helyzetben vannak. Úgy is fölvethető a kérdés, hogy egy külön eljárásban a Waldorfot kiemeljük ebből az exlex állapotból, de benne hagyjuk a további irányzat szerinti több mint kétszázat. Nem tudom, hogy ez például megint olyan-e, amit az OKNT-nek feltétlenül érdemes magára vállalni.

A probléma következő mozzanata az, hogy ha mi bizonyos értelemben így gondoljuk, hogy egyedileg, definiálatlanul - kerettanterv-kerettanterv, nem egyeznek a fogalmak -, nincs igazán kritériumrendszer az elbírálására stb., ha egyenként foglalkozunk vele, ez óhatatlanul az alternativitás fogalmának további eróziójához fog vezetni, ami messze évtizede nagyon keményen folyik.

Szakirodalmi tényként mondhatom el, hogy alternatívnek mindenki azt tekint, amit akar. Ez gyakorlatilag egy különállásnak a megfogalmazása, és semmiképpen sem határozott kritériumok közé iktatott dolog. Tehát igazából, hogy úgy mondjam, különböző közoktatási, satöbbi stratégiákat hozhat maga után, ami viszont már egy fokkal több annál, minthogy egy igényes program elfogadását javasoljuk-e, vagy nem. Mert ha hozunk egy olyan határozatot, hogy definíciók nélkül és tulajdonképpen ellentmondásosan értelmezett jogszabályi háttérrel egy ilyen programot elfogadunk, akkor óhatatlanul a következő beadványoknál is ezt kell szerintem tennünk, ha következetesek akarunk lenni és kizárólag csak a benyújtott dokumentumnak a szakmai korrektségére figyelhetünk, és nem tudjuk, hogy igazából alternatív, vagy nem alternatív, tehát a 131. §-ba tartozó, vagy nem abba tartozó ügyekben döntünk.

Tehát a magam részéről azok felé a vélemények felé hajlok, amelyek szerint erős záradékokkal javasolhatnánk esetleg a miniszter úrnak, hogy ez a különleges állapot a leginkább ismert alternatív mozgalom iskoláira oldódjék föl, vagy köztes eljárás induljon, de egy általános érvényű igent ne mondjunk az alternatív iskolák ügyében.

Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm. Karlovitz János!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Felsejlik a távolban egy olyan kérdés, amit nem tudunk megoldani, de feltétlenül javasolni kell a megoldását: Magyarország tantervi rendszerét. Tisztázni kellene, hogy tényleg hány szintű jelenleg a szabályozás - mert vita van arról, hogy egyáltalán kétszintű, vagy háromszintű -, hol vannak itt az alternatívok. Mindenképpendöntések szükségesek. Van, aki már a 2003-as NAT-ot mondja NAT-nak, van, aki még a régit. Nyilván jogilag van ennek értelmezése, ugyanakkor pedagógiaiilag is meg kellene fogni ezt az egész tantervi szabályozást, definiálni magát a tantervet.

Ami a Waldorf-iskolákat illeti, Rózsa nagyon korrekt kérdésére nagyon korrekt választ adtak, hogy bizony itt gyerekek, pedagógusok, iskolák sérelme következik be, ha nem mondunk valamit most. Tehát én ebben a felelősségtudatban látva a gyerekarokat, akiket gondolnak a pedagógusok az iskolákban, azt mondom, hogy nekünk jogunk van véleményt alkotni a Waldorf-tantervről. Azt hiszem, hogy egyöntetű a véleményünk. Az az érdekes és romantikus itt, hogy teljesen megegyezünk abban, hogy nagyon kidolgozottnak, nagyon jónak tartjuk. Akkor pedig nem érdemes elvetélni a kultúrbürokrácia vagy oktatási bürokrácia tengerében, hínárjában, mert itt most arról van szó, hogy jó vagy nem jó, nekünk mi a véleményünk. Az majd az illetékesek dolga, hogy melyik fakkba rakják bele: az alternatív-keret, vagy a keret-alternatív, vagy a keret-keret fakkba. Én nem érzem ebben magunkat illetékesnek. Illetve felszólíthatjuk a minisztériumot, hogy ezeket a dolgokat tisztázza, hogy legközelebb már teljesen tiszta helyzetben legyünk, de magáról a Waldorf-tantervről, amit most benyújtottak, nagyon jó véleményt alkothatunk.

ELNÖK: Köszönöm. Kelemen Elemér!

DR. KELEMEN ELEMÉR: Ha elfogadjuk, márpedig a módosított közoktatási törvény alapján el kell fogadnunk, hogy ez a kerettanterv nem az a kerettanterv, amelyik a tartalmi szabályozás kétpólusú és háromszintű rendszerébe illeszkedik, hanem - és itt van a nyilván vitatható, pontatlan definíció, egyetértek Krisztinával - ez egy alternatív iskola alternatív kerettanterve, akkor egyet kell értenem azokkal, akik méltányosságból, szakmai minőségi szempontok alapján ennek a jóváhagyása mellett foglalnak állást.

Van azonban szerintemegy másik probléma is. A közoktatási törvénymódosítása - talán a módosítás stádiumában nem figyeltünk eléggé érzékenyen erre - új helyzetet teremt az alternatív iskolák ügyében. A (3) bekezdés azt mondja - és ebben a törvény szerint kompetensek vagyunk -, hogy abban a kérdésben, hogy az iskola alternatív iskolaként végzi-e tevékenységét, az engedélyezési eljárásban az Országos Köznevelési Tanács foglal állást. Tehát hiányzik egy

jogi szempontból nyilván adekvát előfeltétele is ennek a procedúrának. Úgy folytatódik a bekezdés, hogy az engedély iránti kérelemre, ha van olyan hálózat, satöbbi, az iskola, ha nincs, akkor az iskola fenntartója jogosult. Tehát hiányzik az a momentum, hogy a Waldorf-iskoláról az Országos Köznevelési Tanács kimondja azt, hogy alternatív iskola. Ebben már rögtön fölsejlik a Brezsnýánszky László által érintett kérdés, hogy itt nemcsak a Waldorf-iskoláról lehet szó, hanem mindazon iskolákról, amelyek magukat alternatív iskolának tartják, amelyeknek végig kellene menni ezen a procedúrán, eljáráson, amelyikben az Országos Köznevelési Tanácsnak el nem hárítható felelőssége és kompetenciája van. Tehát erre a feladatra is szeretném a figyelmüket föl hívni.

ELNÖK: Nagyon fontos dolgot mondtál. Vekerdy Tamás!

DR. VEKERDY TAMÁS: Csak egy apróság még Krisztinához. Én egyetértek azzal, amit mondott, hogy igazán jó az lenne, hogy a Waldorf-iskolák tanterve. Ez így rendben is volna. A probléma csak az, hogy a törvény ezt nem teszi lehetővé, mert a törvény azt mondja, hogy „kerettanterve”. Tehát azért van olyan kerettanterv és ilyen kerettanterv. Most, ha azt akarjuk, hogy ez éljen, meg kell hagynunk a kerettanterv nevét addig, amíg nem lesz majd egy törvénymódosítás – esetleg a mi javaslatunkra –, satöbbi, satöbbi. Ezért kell ennek itt megmaradnia.

ELNÖK: Liskó Ilona!

LISKÓ ILONA: Egyrészt ugyanezt akartam mondani. Másrészt pedig Brezsnýánszky Lászlónak szeretném mondani, hogy attól, hogy a többi alternatív iskola nem nyújtotta be a kerettantervi elbírálásra, azt, aki benyújtotta, még támogathatjuk. Tehát ez nem kizáró ok, hogy a többiekkel mi van. A többiekkel is igyekeznünk kell, és arra kell őket sarkallni, hogy minél előbb adják be. Nyilván azért nem adták be, mert nincsen nekik kerettantervként elfogadható tantervük. Vagy nem tudom; lehet, hogy másért. Mindenesetre ezt nem tartom kizáró oknak.

ELNÖK: Nagy József!

NAGY JÓZSEF: Egy mondatot szeretnék most már végre a tartalomról is mondani. Ez az anyag, ami előttünk van, egy nagyon részletes, jól kidolgozott, klasszikus tanterv. Semmi köze nincs ahhoz a kerettantervi koncepcióhoz, amiről beszéltünk. Az egy egészen más dolog. Ez egy tanterv. Méghozzá klasszikus értelemben vett, jó tanterv. A hagyományos pszichológiára épít, tehát ebben különböző.

Amikor megnéztem, és készültem arra, hogy hozzászólok – nem gondoltam, hogy itt jogi kérdésekről lesz szó –, a hozzászólásom befejezéseként két kérdést tettem volna föl: hogy ez mitől keret, és mitől Waldorf. Tudniillik az ősi Waldorf-elvekhez hál’ istennek ennek már jóformán semmi köze nincs, csak a jó szándék meg a gyerekszeretet. Aki elolvassa az eredeti, filozofikus „izéket”, az nem akar Waldorfról beszélni. És gondolom, itt mindenki elolvasta.

ELNÖK: Az „izé” - lábjegyzetben - Rudolf Steiner. *(Derültség.)*

NAGY JÓZSEF: Szóval ez hál’ istennek nem az, csak azt vette át belőle, ami a gyerekszeretetre, a gyerekkel való bánásmódra, a manipulációra, a tevékenységre vonatkozik. Tehát egy sor dolgot, ami majdnem minden reformpedagógiai irányzatban benne van.

Nagyon örülünk, hogy van egy ilyen tantervünk, és van egy - erre nem készülhettem, hanem most alakult ki - áthidaló javaslatom: a magyar Waldorf-iskolák alternatív kerettanterve. A törvény értelmében oda lehet írni, és akkor nem lehet jogilag belekötöni.

ELNÖK: Horn György, utána Tibor, aztán, ha lehet, én mondanék valamit, és lezárnánk.

HORN GYÖRGY: Kedves Kollégák! Úgy látom, nincs mindenki teljesen képben. Az egységes kerettantervtől volt egy eltérési engedélyezési eljárás - Rózsával, Tiborral és másokkal is egy bizottságban ültünk -, ahol az egy kerettantervtől volt egy egységes eltérési engedélyezési eljárás. Ebben az eljárásban az 1993 előtt alakult, azóta alternatív iskoláknak hívott intézmények jogot kaptak arra, hogy 2003 szeptemberéig - tehát ne 2000-ig, hanem 2003 szeptemberéig - nyújtsák be az eltérési engedély iránti kérelmüket. Ez volt az alaphelyzet. Ebben az alaphelyzetben közben módosult a közoktatási törvény. Nem akarok titkot csinálni abból sem, hogy ez a passzus, ami született, eredetileg Waldorfra volt nevesítve, és nekem kemény nyomást kellett gyakorolnom, hogy ez ne csak a Waldorfra vonatkozzék. Talán emlékeztek rá, volt ilyen változat.

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Már ne haragudj, de itt is tárgyaltuk, többek között én szólaltam föl, hogy nem Waldorf, hanem alternatív.

HORN GYÖRGY: Azt viszont nagyon nem szeretném, hogyha itt egy olyan vita lenne, mint a Mrozek Zsiráfjában, hogy eldöntենék, hogy létezik-e zsiráf, és ha úgy dönt a bizottság, hogy nincs zsiráf, akkor nem létezik. Én azt gondolom, hogy az Alternatív Közgazdasági Gimnázium akkor is alternatív iskola, ha ezt az Országos Köznevelési Tanács másként definiálja. *(Dr. Szabados Lajos: De törvénytelen!)* Nem törvénytelen, ha betartja a törvényeket. A törvényt ettől függetlenül is be lehet tartani. Nem, ennek a két dolognak nincsen köze egymáshoz. *(Nagy József: Már nem tudom követni. Azt sem tudom, miről beszélsz.)*

Elmondom. Arról van szó, hogy itt az engedélyezési eljárás nem az, amit például Nagy József professzor úr is elmondott, hogy nincs benne az a homály, amit Steiner megfogalmazott. Pontosan az a lényege a dolognak, hogy ne legyen olyan, amiben itt mindenkinek egyet kell értenie, hanem azt kell vizsgálni, hogy az adott rendszer önmagában koherens-e. Készül az összes alternatív iskola kerettanterve benyújtásra. Tekintettel arra, hogy júniusban fogadták el a törvényt, csak nyáron lehet módosítani, ez az év során történik, és jövő nyárig az összes ilyen rendszer be fogja nyújtani. Tehát készülnek, egy csomó meg is van már, vagyis ez folyamatban van.

Azt gondolom, az OKNT-t óvnám attól, hogy ha egyszer csak ebbe a definíciós bizottságba Trencsényi Laci vezetésével beleraknánk azt, hogy mostantól kezdve... *(Dr. Trencsényi László: Nem én vezetem, hanem Vass Vilmos.)* Vass Vilmos vezetésével, hogy melyik iskola az, amelyikkel az országban most majd a Köznevelési Tanács egyet fog érteni. Ettől nagyon óvnám a tisztelt bizottságot, ezt az általam nagyon tisztelt testületet.

Azt kérem, elvként azt fogalmazzuk meg, ami erre is vonatkozik, hogy önmagában koherens-e, megfelel-e azoknak a kritériumoknak, feladatoknak, amelyeket a Waldorf - a steineri elveknek megfelelően, ezt is tegyük hozzá, hiszen ezt definiálta célként - megvalósítani kíván.

Én azt gondolom, amikor az eltérési engedélyről beszéltünk, akkor is ezt az elvet követtük, és nagyon-nagyon rossz néven venném, ha az OKNT úgy döntene, hogy neki nem tetszik, mondjuk az Alternatív Közgazdasági Gimnázium programja... *(Nagy József: Jó!)* Nem azért, hogy tetszik vagy nem tetszik, hanem azért, mert az a véleménye, hogy azt úgy nem szabad, mert ez egy nagyon szép kis tradicionális tanterv, az meg nem egy szép kis tradicionális tanterv.

DR. SZABADOS LAJOS: El kell olvasni! Olvasd el!

HORN GYÖRGY: Én elolvastam.

DR. SZABADOS LAJOS: Dehogyan olvastad el! Sajátosan értelmezted!

HORN GYÖRGY: Én azt gondolom, az OKNT-nek az eljárásban azt kell vizsgálnia, hogy ez a szöveg, ami itt van, megfelel-e azoknak a jogi előírásoknak, amik itt vannak, tehát van-e benne szakmai előírás az eltérésre a pedagógusképzésre - ha van, akkor el lehet térni, ha nincs, akkor nem lehet eltérni. Ennyire egyszerű. És nem gondolom, hogy erről akár a NAT-ot vagy akár más kerettanterveket bármilyen összefüggésben tárgyalni kellene. A jövőre nézve ilyen rendszeresen lesz az OKNT-üléseken. Ide fognak kerülni alternatív iskolai kerettantervek- akár kétszáz.

NAGY JÓZSEF: Megfelel mindennek!

ELNÖK: Dobos Krisztina kért szót, nem Nagy József.

DR. DOBOS KRISZTINA: Bocsánatot kérek, de szeretnék elhatárolódni Horn Györgytől, mert azt gondolom, hogy a törvény még rá is vonatkozik, meg rám is. (*Horn György: Így van!*) Ha egyszer a törvény azt írta elő - márpedig elolvastuk -, hogy akkor alternatív, hogyha a Köznevelési Tanács... Lehet azt mondani, hogy rossz a törvény: tessék megváltoztatni. De azt nem lehet, hogy akkor is kiírom, ettől teljesen függetlenül.

További kompromisszumos javaslatot próbálok előterjeszteni, és azt a kérdést fölvetni, hogy ne csináljunk olyat, amit egy óra múlva a fejünkre lehet olvasni, hogy megint nem logikusan döntünk. Most már háromszor elolvastam a kerettanterv definícióját, ami arról szól, hogy a nemzeti alaptantervre épülve stb. A probléma eleve ez a „kerettanterv” - és Tamásnak teljesen igaza van. Jelzés értékű legyen, mert itt senki nem vitatja, hogy a Waldorf-iskolák léteznek, hogy jól működnek, hogy ennek megvan az előnye, hogy a tanterv rendben van, csak azt próbáljuk már magunkkal végre tisztázni, hogy ne hozzunk olyan döntést, amire két óra múlva azt fogjuk mondani, hogy bizony, mindenkinek teljesíteni kell a kerettantervre vonatkozó előírásokat, kivéve annak a kerettantervnek, amit ma 10 óra 20 perckor javasoltunk. Ilyet nem lehet csinálni. Legyünk annyira a szabályokhoz alkalmazkodók.

ELNÖK: Hadházy Tibor, megint Trencsényi.

DR. HADHÁZY TIBOR: Tisztelt Tanács! Én egy picit el fogok kanyarodni ettől a vitától, amire feljogosít az a két-három hozzászólás, illetve utalás, amely ezt szintén megtette. Két kérdést szeretnék megfogalmazni, most már egészen konkrétan, a szakértői véleményekhez és az anyaghoz kapcsolódva is. Utalás történt már arra az előző hozzászólások némelyikében - két esetben -, hogy korábban létezett az OKÉV keblein belül működő bizottság, amely bizottság törekedett egy olyan szempontrendszer kidolgozására, sőt, ezt el is készítette, amely a tantervi szakértés egzaktságának irányába mozdult el. Ez egy koherenciavizsgálat volt, különböző szempontok épült föl, és különböző szempontokat vizsgált. Ezek a szempontok jórészt megegyeznek azokkal a kérdésekkel, amelyeket Trencsényi László szakértői minőségében fölített. Az ő véleménye számomra egy sokkal plasztikusabb képet ad ennek a - kiváló kvalitásokkal rendelkező - tantervnek a bemutatására, bírálatára, mint a másik vélemény - ezt zárójelben hadd jegyezzem meg. És itt jegyzem meg, hogy a 131. § (1) bekezdése azért nem tekinti a bírálatnak ilyen finom szerkezetét, csak durva szempontrendszert ad.

Az első kérdésem az, hogy a szakértők megkapták-e - nem kellett megkapni, hiszen ez a bizottság nem létezik -, ismerik-e, netán részben jónak tartják-e azt a rendszert, amely akkor működött szempontrendszerként. A második kérdésem pedig az, hogy mindkét szakértői véleményből hiányzik egy számomra fontos vizsgálati szempont - vagy nem olvastam el többszörösen figyelmesen -, ez pedig az, hogy az átjárhatóságra nézve nem nyilatkoznak a szakértők.

Köszönöm szépen. (*Nagy József: Tehát, hogy...*) Ezen azt értem, hogy az iskolából két év után kilép... (*Közbeszólások.*)

ELNÖK: Vekerdy, Trencsényi, és utána jövök én.

DR. VEKERDY TAMÁS: Még egyszer visszatérek Dobos Krisztina megjegyzésére - miközben igaza van -, a definíciókhoz, amely egy javaslat, hogy definiáljuk így a kerettantervet. Ezek szerint a törvény nem így értelmezi. Van kerettanterv-1, ott benne van a definíció, és van kerettanterv-2. Ezek az alternatív kerettantervek. A törvénynek ez a paragrafusa, ami előttünk van, végig erről beszél. Azt akarom ábrázolni, hogy a Pálinkás-határozat is, amit a jegyzők lobogtatnak, végig kerettantervről beszél. Az más kérdés, hogy ez nem tiszta - igaza van -, de a Waldorf-iskolák működése szempontjából jelenleg nem lehet mást mondani, mint hogy a magyar Waldorf-iskolák kerettantervével ért egyet vagy nem ért egyet az OKNT - egyben elismerve ezeket alternatív iskoláknak -, ahhoz, hogy az exlex állapot megszűnjön.

Tehát nem tudunk itt, ezen az ülésen egy másfél vagy két és fél évre visszanyúló folyamatot, a törvénybe bekerült kifejezéseket, satöbbi, korrigálni. Tudomásul kell vennünk, hogy hiba - és javaslatot kell tennünk a módosításra -, hogy pillanatnyilag a törvény ezt a valamilyen alternatív tantervet kerettantervnek nevezi. Én csak ezt mondom, mert már látom lelki szemeimmel a jegyzőt, aki azt mondja, hogy ez nem az, ami a Pálinkás-határozatban van, ez csak tanterv. Hol a kerettanterv? Azt nem hagyta jóvá az OKNT. Itt a probléma. Ezért javaslom, hogy ezt ebben a formában fogadjuk el.

Átjárhatóság... Sajnos csak a magam szakértői véleményét tudom közölni, illetve az elmúlt 12-13 év praxisát. Átjárhatóak a Waldorf-iskolák abban az értelemben is, hogy ők fölvesznek, ha van helyük, bármikor, de abban az értelemben is, hogy aki elmegy, az be tud illeszkedni. Hat gyerek átment egy előkelő budapesti hatosztályos gimnáziumba - most egy konkrét iskolára gondolok -, mind a hatot felvették, és ebből öt eminensen helytállt.

Igen, kétségtelenül kínos, ha egy második waldorfos gyerek megy át, mert a Waldorf nem fejezi be első évben karácsonyra az írás-olvasás oktatást – ebből jön az, hogy a Waldorfban nem tanulnak meg írni-olvasni a gyerekek –, negyedikben viszont már regényt olvasnak. Míg a másikban, ahol karácsonyra írnak-olvasnak, kevesebben olvasnak regényt. Röviden csak ennyit mondok.

A Waldorf-iskolák még azt is föl vállalták egy előző ilyen dokumentumban, hogy ha a szülő időben bejelenti, hogy a gyereket elviszi – bele is volt írva –, minimum hat héttel vagy három hónappal előbb, akkor a tanárok felkészítik az átlépésre. Tehát ez egy ismert, de megoldott probléma.

ELNÖK: Trencsényi László, aztán Szenes György, utána pedig én is szeretnék valamit mondani.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Én csak arra szeretnék visszautalni, hogy Brezsnay László ügyrendi javaslata győzött, mert régóta nem a Waldorf-iskoláról beszélgetünk, hanem a definíciós listáról, ha úgy tetszik. Ebben szegény Waldorf-iskola tényleg csak az állatorvosi ló egyetlen egészséges porcikáját jelenti.

Annyit szeretnék ebben a vonatkozásban hozzátenni - akár szakértői szerepemben, akár OKNT-tagi szerepemben -, hogy köszönöm, hogy Tibor elővette ezt a dokumentumot, mert Gyurinak is ezt ajánlottam volna a figyelmébe, hogy amit ő ott elmondott, hogy mi szerint értékeljük, és koherenciát emlegetett meg egyebeket, tulajdonképpen az szerepel az én szakértői véleményemben, de az félreértése a törvénynek, ha valaki úgy gondolja, hogy van kerettantervi definíció a main strain iskoláira, és van kerettantervi definíció az alternatív iskolákra. Nem így van. Van kerettantervi definíció valamennyi, a Magyar Köztársaság területén működő, bejegyzett, OM-azonosítóval rendelkező iskolára, és ezen túlmenően a hivatkozott 131. § további újabb kritériumokat állít fel. Tehát a+b voltaképpen, azzal a különbséggel, hogy a+b-z – ezt Krisztina mint matematikus kedvéért mondom –, mert tagadhatatlan, hogy a hivatkozott (3) bekezdés a törvények alóli feloldást is jelenti. Aki az a) meg a b) kerettantervet is tudja

produkálni, az megérdemli, hogy mentességet élvezzen bizonyos törvényi előírások, például a nemzeti alaptanterv követése alól. Ennek megfelelően – én nem matematikus, hanem filológus ivadék vagyok – a szakértői véleményben a nemzeti alaptantervre való hivatkozás, ne haragudjatok, meg sem jelenik. Megjelent viszont, amit változatlanul a Waldorf-iskolák kerettantervére is érvényes előírásnak tartok, a 8/A § (1), hogy kerettanterv az, amelyik ezt és ezt tartalmazza.

Nagyjából ezt fejtettem ki ebben a szakértői véleményben, amelynek alapján ez kerettantervnek mondható; a+b–z kerettantervnek, tehát a jóváhagyásának nincsen tartalmi akadálya. Én így jöttem be reggel, ehhez híven nyolc órákor a bizottsági ülésre, de a bizottság figyelmeztetett arra, hogy de bizony van akadálya; mert nem vitatkoznánk erről a kérdéstről ennyit, ha a kerettanterv-jóváhagyási folyamatról lenne a törvényhez - pláne egy akár rosszul is értelmezhető törvényhez - olyan végrehajtási utasítás vagy akkreditációs szabály, amelyik ezeket a kérdéseket nem teszi szubjektívvá.

Összemosolyogtunk itt Lacival, aki azzal védte a Waldorfot, hogy „a nagy hagyományú Waldorf-iskola”, miközben az alternatív iskolát úgy definiálja a törvény, hogy nem hagyományos. *(Derültség.)* Tehát abban a pillanatban, hogyha hagyománya van a Waldorf-iskolának megszűnik alternatívnak lenni a törvény szerint. *(Közbeszólás: Jó százalékos alternatív!)* Szerencsére Keszei Sándor figyelmeztetett itt bennünket, hogy ennél azért keményebb a törvény, mert az OKNT-nél nem ilyen szubjektív megítéléseken múlik. Úgy cserélte ki a jogalkotó a valóban csak Waldorfra írt törvénytervezetet, hogy beleütközött abba a kérdésbe, hogy akkor tán már az ÁMK is alternatív lenne. Azt mondta Szüdi János, hogy nem, az az alternatív, amelyik nemzetközi pedagógiai szervezettel és hálózattal rendelkezik, melynek tagjaként viselkedik. *(Zaj. – Horn György: Nem, a jogszabályban ez nem maradt benne. Rosszul olvasod, Laci. Ez nincs benne a jogszabályban.)* Kiment Sándor, hogy hozzon nekünk egy példányt. *(Nagy zaj.)* Várjuk meg, hogy idehozza a joghelyet. *(Horn György: Rosszul emlékszik. Benne volt, de a jóváhagyott törvényben ez nincs benne. Itt van előttem.)*

Mindegy. Ez megint csak a definíciós kérdés. Abban teljesen egyetérttek, hogy ne 23 dühös ember mondja ki, hogy az ÁMK márpedig nem alternatív, de bezzeg a Frainet az. Tehát ez nem a mostani napirend. Változatlanul úgy érzem, hogy szavazásra érett a dolog. Jóváhagyás korlátlan hatállyal, vagy jóváhagyás határozott időre szóló hatállyal – ez a két alternatíva van, és úgy gondolom, ebben meg tudunk mérettetni.

ELNÖK: A következőt szeretném mondani: teljesen igaza volt annak, aki azt mondta, hogy innen hiányzik egy lépés, mert mi még nem mondtuk ki, hogy alternatív iskolának tekintjük a Waldorf-iskolát. Ez ugyan tautológia volna érdemi értelmében, de ezt a jogunkat nem gyakoroltuk, mert előttünk nem szerepelt egy olyan beadvány - amelyről nem is tudjuk még, milyennek kellene lennie, és mit kellene pontosan tartalmaznia -, amelynek alapján ezt elmondhatnánk. Tehát az egyik dolog, amire szeretném, ha az OKNT felhívna a jogalkotó, illetve majd a kerettantervet jóváhagyó, akkreditáló folyamatot tervezők figyelmét, hogy amennyiben alternatív programokat hagy jóvá, ezt meg kell előzze egy olyan határozata az Országos Köznevelési Tanácsnak, amelyben egyáltalán elfogadja az adott intézmény alternatív intézményként való létezését. Itt van egy jogi szempontból keletkezett, de erőteljes tartalmi hiba, amelyet ha idejében nem taposunk el, akkor ebből mérges kígyók fognak kinőni. Egy.

Kettő... Erről leválasztható, amennyiben elfogadjuk, Trencsényi László indító javaslatát, amely megegyezett az érdemi észrevételek tartalmával és humánus megközelítésével, amit talán Karlovitz fogalmazott meg a legköltőibben, nevezetesen hogy itt mégis csak emberekről van szó - még ha gyerekek is.

Tehát én azt javaslom elfogadásra, hogy az OKNT a zavartalan működést elősegítő elfogadja az előtte szereplő dokumentumot, ennek jogilag érvényes kodifikációjához két dolog miatt tér vissza. Egyrészt egy olyan határozat meghozatalára, amelyben - élvén törvény adta jogosítványaival - alternatív intézménynek nyilvánítja vagy fogadja el a Waldorf-intézményeket, másrészt megállapítja, hogy az azóta kidolgozott, illetve még kidolgozandó

jóváhagyási procedúrának megfelel-e az, amin keresztülment a Waldorf-kerettanterv. Mindkettőre meg lehet előlegezni az igenlő választ, nagyon valószínű, hogy így lesz, de ezzel minden utólagos jogászi kifogást ki lehetne védeni. Ez a javaslatom.

Ettől függetlenül szeretném mondani Dobos Krisztinának, hogy mélységesen egyetérték - ez most nem elnöki zárszó - azzal, hogy itt egy „mákos” terminológiai használat van, mert a Waldorf-iskolának nem kerettanterve van, hanem tanterve van. Pontosan abban van az alternatívítása, hogy neki lehet egy olyan tanterve, amely nem felel meg a kerettanterv...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Tiltakozom! Gyűlöletbeszéd!

ELNÖK: Miért?

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Mert akkor azt mondd, hogy vannak nemzeti iskolák, és van nemzetietlen, judeo-plutokrata, bolsevik iskola (*Derültség.*)

ELNÖK: Ne hülyéskedj már!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Ne haragudj, de ha azt mondjuk, hogy ez tanterv, tehát a NAT-tal egyenértékű szabályozó, akkor kettéosztottad a nemzetet.

NAGY JÓZSEF: Ugye, viccelsz?

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Nem viccelek.

ELNÖK: Jó. Ez a megjegyzés egyike lesz azon értékes tanulmányoknak, amelyek személyiségem továbbfejlődése szempontjából figyelembe veendő.

Mégis arról van szó, hogy akkor vagy a kerettanterv fogalmának egy olyan finomítására van szükség, amely a kerettantervnek a NAT és a helyi tanterv közt elhelyezkedő, ajánlasként szereplő megfogalmazását módosítja, vagy kell találni egy, ha úgy tetszik „kerettanterv-B” megfogalmazást, de akkor világossá kell tenni, hogy a „kerettanterv-B” attól „B” az „A”-hoz képest, hogy nem helyezkedik el a nemzeti alaptanterv és a helyi tanterv között - amitől még nagyon is lehet nemzeti.

Horn György!

HORN GYÖRGY: Határozati javaslatom lenne. Arra kérem elnök urat, szavaztassa meg azt a határozati javaslatot, hogy az Országos Köznevelési Tanács a Waldorf-iskolák kerettantervét jóváhagyja. Ezt kérem.

DR. SZABADOS LAJOS: Ez törvénytelen.

HORN GYÖRGY: Ismétlem: kérem szavazásra bocsátani ezt a határozati javaslatot.

ELNÖK: Pontosítható-e úgy, hogy elfogadásra javasolja.

HORN GYÖRGY: A miniszterek ajánlja. Azt lehet.

ELNÖK: Tehát a jelenleg elének terjesztett alternatív...

HORN GYÖRGY: A Waldorf-iskola kerettantervét az Országos Köznevelési Tanács a miniszternek jóváhagyásra ajánlja.

ELNÖK: Ez egy határozati javaslat.

A második határozati javaslatot szeretném, ha Laci még egyszer, pontosan megfogalmazná, ami a TSZKB javaslata.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: ...jóváhagyásra ajánlja, az elfogadás határozott időre szóljon, a kerettantervi akkreditációs folyamat jogi szabályozásának kiadásáig. Tehát addig legyen hatályos ez az engedély. Fontosnak tartom a harmadik elemet, hogy ez az újra felülvizsgálat sem etikai, sem anyagi károkkal a Waldorf Szövetségre nem járhat.

ELNÖK: Ez a kettő együtt volt.

NAGY JÓZSEF: De nem felülvizsgálandó!

ELNÖK: Ezt a Gyurié nem tartalmazza.

Van-e szavazásra felteendő harmadik, most már egzaktan megszövegezett javaslat?

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Elnök úrnak volt egy javaslata, és nekem az tetszett a legjobban az elején. Tehát igen, hozzátéve, hogy rendezni kell bizonyos dolgokat.

NAGY JÓZSEF: Igen, csak ez így a pontos.

HORN GYÖRGY: Rendezni kell, én egyetértek, de külön szavazást kérek.

ELNÖK: Akkor ez egy ajánlás, ami ettől a határozattól függetlenül megfogalmazódhat a miniszter úr számára, mint az OKNT véleménye, és akkor ezzel a dokumentummal nem kapcsolódik szorosan össze, különben keresztbe fekszik neki.

Pillanatnyilag tehát két javaslat van.

Az első Horn Györgyé, ami minden további nélkül ajánlja.

A második a TSZKB javaslata, amelyet Trencsényi tolmácsolt, miszerint határozott időre szóljon, a határozott idő pedig azzal végződik, amikor megjelenik a jogi szabályozás.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A harmadik?

ELNÖK: Ehhez hozzátartozik, hogy nem érheti ebből a határozatból következően sem erkölcsi, sem anyagi kár a jelenleg e szerint dolgozó Waldorf-iskolákat.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A kerettantervet benyújtó Waldorf Szövetséget nem érheti kár.

ELNÖK: Nem érheti sem anyagi, sem erkölcsi kár a kerettantervet benyújtó Waldorf Szövetséget.

Miután előbb hangzott el, Trencsényi László határozati javaslatát teszem fel, mint a TSZKB határozati javaslatát. *(Közbeszólások.)* Rendben, előbb a Horn Gyuriét kell föltennem, mert az a módosító. Itt már megint tanultam valamit. Ez a második lecke - bár kevésbé ideologikus tartalmú.

Szavazásra teszem fel a kérdést, hogy minden további nélkül az OKNT elfogadásra javasolja a benyújtott Waldorf-kerettantervet a miniszternek. Aki ezzel így ért egyet, kezét föl!
(5)

A második... *(Közbeszólások.)*

HORN GYÖRGY: A másodikra szavazhatok igennel, ha ez nem. Utána szavazhatunk a másikkól.

DR. SZENES GYÖRGY: Ha ez nem megy át, én is a másodikra szeretnék szavazni.

ELNÖK: Tehát ki az, aki ezzel nem ért egyet? (8) Ki tartózkodott? (4)

Felteszem a második határozati javaslatot, a TSZKB javaslatát szavazásra. Ki az, aki egyetért? (16) Ki tartózkodott?(*Senki.*) Ki van ellene? (1)

A TSZKB határozati javaslata vált az OKNT határozatává. Köszönöm a vitán való részvételt.

DR. DOBOS KRISZTINA: Határozzunk arról is, hogy javasoljuk a miniszternek, a törvényben tisztázza a kerettanterv fogalmát, mert az egész erről szól, hogy a törvény zavaros. Ebben a tekintetben a törvény zavaros, és ezt módosítani kell.

ELNÖK: Fogalmaznám talán egy picit árnyaltabbá - de nem kritikája akar ez lenni, hanem elősegítője annak, amit mondott..(*Nagy József: Gondjaink vannak az értelmezéssel.*)

A Waldorf-kerettanterv vitája kapcsán felmerült szempontokra tekintettel felhívjuk a miniszter úr vagy a törvényalkotók figyelmét a kerettanterv fogalmának eltérő értelmezési lehetőségeire, és olyan módosítás, vagy szövegmagyarázat, vagy intézkedés kiadását tartjuk szükségesnek - majd a jogászok megmondják, hogy ezek közül melyik a kompatibilis -, amely ezt a félreértést vagy félreértelmezhetőséget kizárja.

Ez még nem egészen azonos talán azzal, amit Trencsényi László mondott
Vekerdy Tamás, parancsolj!

DR. VEKERDY TAMÁS: Én belevinném azt, amire Krisztina is utalt, és amit Horn György annak idején már többször is hangsúlyozott a törvényelőkészítő tárgyalásokon, hogy ezeket nevezzék tantervnek. Tehát az alternatív iskolák önálló tanterveit ne kerettantervnek nevezzék, hanem tantervnek, alternatív tantervnek, és akkor ez így kivédhető lesz.

ELNÖK: Örülök, hogy egy csónakban fogunk elsüllyedni: a Trencsényi László által kilőtt csónakban.(*Derültség.*)

Szenes György!

DR. SZENES GYÖRGY: Én most ebbe nem mennék bele, hogy tanterv vagy kerettanterv legyen. Legyen ez a miniszter dolga, hogy hogyan és milyen jogszabályban intézi el. Ennél van egy lényegesebb kérdés, ami a jövőre vonatkozik. Lesznek a minisztérium által megrendelt kerettantervek, és ennek is lesz egy procedúrája. Lesz azonban több – 10-20-50-100 – alternatív kerettanterv is, amely ide fog elénk kerülni. A dolog valószínűleg egyszerűbb lesz a nemzeti alaptantervre épülő hármasszabályozási rendszerben a minisztérium által megrendelt kerettantervek jóváhagyása tekintetében. Valószínűleg azonban ugyanezekkel a problémákkal fogunk megint találkozni, amikor a többi alternatív kerettanterv fog ide elénk kerülni. Tehát fontosnak tartanám, hogy ennek az egész jóváhagyási procedúrának, amiben a régi bizottság működött, annak az alapanyagának az elővételével próbálkozzunk úgy előkészíteni elsősorban az alternatív kerettantervek jóváhagyását, hogy ilyen problémáink ne legyenek. Magyarul készüljön anyag, készítsen a minisztérium anyagot, vagy akár az Országos Köznevelési Tanácsnak egy bizottsága, elsősorban az alternatív kerettantervek jóváhagyásának procedúrájára és a kritériumokra.

Sőt, azt még fontosabbnak tartanám, hogy mielőtt elkészülnének ezek a kerettantervek – ezek munka alatt vannak –, tudják azok az iskolák, amelyek ilyet kívánnak beadni, hogy minek alapján lesznek ezek jóváhagyva. Nehogy abba a hibába essünk, vagy azzal a problémával találkozzunk, hogy beadnak több száz vagy több tíz kerettantervet ide, és visszadobáljuk azokat, mert nekünk valamilyen oknál fogva nem tetszenek. Nem tudják ma, hogy mi nem tetszik nekünk. Mi sem tudjuk még.

ELNÖK (*Both Erzsébethez*): Bocsásson meg, mielőtt a szót megadnám, szeretnék kérdést intézni a minisztérium jelen levő kollegáihoz. Készülőben van-e egy olyan folyamatterv, jogszabály, amelyik a kerettantervek akkreditációs folyamatára vonatkozik? Mert akkor a dolog leegyszerűsödik azzal, hogy azt kérjük, szíveskedjenek azt nekünk megküldeni, hogy véleményyt mondhassunk róla.

HORVÁTH GRÉTA: A feladatterv tartalmazza az erre a félévre esedékes jogszabályi módosításokat, tehát ami a törvény kapcsán előfordul. Miután itt az Országos Vizsgaközponthoz kell benyújtani, elképzelhetőnek tartom, hogy ott folynak már ilyen előkészítő munkálatok, a régi akkreditációhoz hasonlóan. Nincs róla információ, de jelezni tudjuk Szüdi úr felé ezt a hiányt.

ELNÖK: Akkor jegyzőkönyvileg megfogalmazom azt a kérést, hogy szíveskedjenek erről informálódni.

(*Both Erzsébethez*;) Meg tetszik kapni a szót, nem feledkeztem meg róla, csak most ezen a jogi saszézáson túl leszünk.

Dobos Krisztina!

DR. DOBOS KRISZTINA: Szeretném, ha ezt nagyon határozottan és nyomatékosan fogalmaznánk meg, mert el fog indulni a kerettanterv készítésének a menete, a programok, és erre már pályázatokat írnak ki. Ebben többek között a KOMA is részt vesz. Tehát ezt nagyon fontos tisztázni.

A másik dolog: olyan nehéz helyzet állt elő, hogy Pálincás miniszter úr levele kétségtelenül kötelezte arra a Waldorf-iskolákat, hogy ezt megtegyék, ugyanakkor közben egy törvénymódosítás volt. Igen komoly aggályaim vannak, hogy ez a kettő hogyan tud együttműködni, tehát a minisztériumnak ezt a törvénymódosítást figyelembe kellett volna vennie. Ez nem történt meg.

A harmadik dolog: a Waldorf Szövetség ne gondolja azt, hogy most itt az ő tantervükről folyt a vita, mert erről nem folyt a vita. Itt egy szabályozástechnikáról folyt a vita. Hiszen tisztességesen végig kell valamit vitatkozni, hogy nyugodtan azt mondhassuk rá, hogy igen vagy nem. Remélem, hogy jól fognak dolgozni, és nem fogják azt érezni, hogy most róluk döntöttünk, miközben pro forma róluk döntöttünk.

ELNÖK: Szabados tanár úr!

DR. SZABADOS LAJOS: Kelemen Elemér barátom furcsa megjegyzést tett az én két nemes szavazatomra, ezért úgy érzem, kötelességem elmondani, hogy miért szavaztam nemmel. (*Dr. Kelemen Elemér: Csak magánvélemény volt.*) De hátha másokban is megfogalmazódott.

Emlékezzünk a 10 százalékos óraszámcsökkentésre. Emlékszem elnök úr összefoglalójára, hogy nem ért vele egyet, de kényszerhelyzetben vagyunk. Emlékeztetni szeretnék arra, hogy amikor a NAT értékelését hiányoltam, és azt mondtam, hogy a továbbiakban csak a testemmel leszek itt, akkor kifejeztem valami szabálytalanságot, rendszertelenséget. Ennek a folytatását érzem most. Az az érzésem – ez a magánérzésem –, hogy szavazógépnek akarnak bennünket használni. Én ez ellen tiltakozom. Vagy szabályszerűen működünk, vagy ennek így nincs értelme.

Minden elismerésem a Waldorfé, testemmel-lelkemmel támogatom őket. Nem nekik szólt ez a dolog. Bocsánatot kérek tőlük.

ELNÖK: Liskó Ilona!

LISKÓ ILONA: A minisztérium felé tett javaslatához szeretnék kiegészítést mondani, mert nekem nem megnyugtató, amit a minisztérium jelenlévő képviselője erről mondott, hogy

valahol készül valami. Ha tényleg nem akarjuk azt, hogy az OKNT az elkövetkező évben – ahogy Horn György mondta – különböző kerettantervek bírálatával foglalatoskodjék, ami szerintem egyáltalán nem a mi feladatunk, akkor egy olyan javaslatot kellene tenni, hogy a kerettantervi akkreditáció jogi és szakmai feltételeit megteremteni minél előbb szíveskedjék. Mert valóban, a jogszabály azt mondja, hogy „kerettantervek”; nem alternatív, vagy nem tudom, milyen tantervek – egyházi, Waldorf, nemzetközi –, hanem kerettantervek elfogadása van kilátásban. Én nem gondolom, hogy ezzel itt nekünk kellene foglalkozni. Erre egy akkreditációs folyamatot és annak a feltételeit kell megteremteni. Tehát én itt egy határozottabb javaslatot mondanék.

ELNÖK: Köszönöm. Trencsényi László, és utána *(Both Erzsébethez:)* öné a szó; senki más nem kap szót ön előtt.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Szeretném pontosítani Gréta információját. Én abban a helyzetben voltam – erre egyébként a Trencsényi-féle szakértői szöveg utal, de most bevallom az OKNT-nek, hogy augusztus 31-éig áruló voltam az OKNT kontrolling szerepéhez képest, mert ezt nem gyakoroltam a nyári vakáció alatt –, hogy augusztus 31-éig abban az úgynevezett programfejlesztő szakértői bizottságban, amelyet Sipos államtitkár hozott létre Vass Vilmos elnökletével, tagként közreműködtem. Tehát tudok arról, hogy ebben a programfejlesztő szakértői bizottságban – és szíve joga az államtitkárnak ilyen bizottságot létrehozni, úgyhogy a dolog teljesen normális – folynak a program- és kerettanterv-akkreditációval összefüggő szakmai munkálatok. Erre utal a Trencsényi-féle szakértői vélemény is.

Pála Károly - aki egyébként szintén két sapkában futballozik, mert az OKÉV az, ahová be kell adni jelenleg a kerettanterveket, de ennek a programfejlesztő szakértői bizottságnak is tagja - kapta a megbízást, hogy a programfejlesztő szakértői bizottság számára, talán a szeptember közepi ülésére, erre vonatkozóan az első írásos javaslatot megtegye.

Tehát egy picit ennél előrébb tart a dolog, de hogy sürgessük, a délelőtti vita mindenképpen indokoltá teszi.

ELNÖK *(Both Erzsébethez:)* Öné a szó.

BOTH ERZSÉBET: Engedjék meg, hogy bemutatkozzam. Both Erzsébet vagyok, a Magyar Waldorf Szövetség egyik képviselője, kollégám Tallós Péter a másik képviselője. Tulajdonképpen csak az érintett fél jogán szeretnék néhány mondatot mondani, és nem kívánom feltartani a munkát.

Minden tisztelem és köszönetem a bizottságé, látva azt a heroikus küzdelmet, ami itt folyik a különböző szakmai és jogi értelmezések egyértelművé tétele okán, ugyanakkor mégis azt kell mondanom, mint a Waldorf-iskolák jogbiztonságára törekvő szervezet vezetőjének, hogy nekem ez az egy fontos szempontom van, hogy az iskoláinkat el tudjuk juttatni erre a pontra, ahol Magyarországon biztonságosan tudnak működni.

Talán, ha megfordítják azt a helyzetet, amelyben most ez a vita folyt, és belegondolnak abba, hogy milyen feladatot jelent a folyamatosan változó szabályozásokhoz alkalmazkodni, akkor talán érzik azt, hogy a másik oldalon is egy heroikus küzdelem folyik: teljesíteni pontosan azokat az előírásokat és szempontokat, amikkel mindig találkozunk - hiszen ez indokolja azt, hogy állandóan át kell dolgozni, új szempontok szerint megfogalmazni azt, ami egyébként állandó a Waldorf-pedagógiában. Ilyen értelemben, azt hiszem, messzemenően próbáltuk megtenni ezt. Voltak olyan kötöttségek, amiknek meg kellett felelni, ilyen volt például a kerettanterv kidolgozása.

Hogy még egy szempontot hozzátegyek a kerettanterv-tanterv vagy egyéb elnevezés végiggondolásához: azt mindenki tudja itt, Magyarországon, hogy nem egy Waldorf-iskola működik, hanem húsz Waldorf-iskola van, és alakulnak folyamatosan. Nem lehet feltételezni, hogy minden Waldorf-iskola tökéletesen egyforma. Ilyen értelemben a Waldorf-iskolák

kerettanterve egy valódi kerettantern, hiszen megfogalmazza, hogy mi a Waldorf-iskola - emberképben, szemléletben, metodikában, tantárgyi struktúrában, de ez a kerettantern bizonyos eltérési lehetőségeket is ad, hiszen nem elképzelhető az, hogy egy város közepén lévő iskola ugyanolyan kertgazdálkodás tantárgyat tud kivitelezni, mint egy kistelepülésen működő iskola, vagy a nyelvválasztásban ad lehetőséget stb., stb.

Csak ennyit szerettem volna hozzátenni. Benne is van ebben a kerettanternben, hogy az egyes iskoláknak a helyi tantervet hogyan kell kidolgozni ennek a kerettanternnek az alapján.

Végezetül engedjék meg, hadd köszönjem meg azt a sok méltányoló, egyetértő és segítő megjegyzést és véleményt, amit kaptunk.

ELNÖK: Köszönjük a részvételt, köszönjük az apropót arra, hogy Brezsnányiszky László javaslatába mélyen belemásztunk. Szünetet rendelék el, de nem többet tíz percnél.

(Szünet: 11.54-12.12)

ELNÖK: Megkezdjük a második „felvonást”. A következő napirendipont előadója Horn György. Közben két papirost kaptak kézhez: az Országos Érettségi Bizottság napirendi pontjairól készült kimutatást és egy rendelettervezetet vagy kiírást a kétszintű érettségi bevezetésével kapcsolatos felkészítésről. Ez tájékoztató jellegű, tehát nem tárgyaljuk most; nem azért küldtük, csak azért, mert ez a legfrissebb információ. Horn György ezt érinteni fogja, vagy ha nem, akkor tessék előre küldött információnak tekinteni.

(Horn Györgyhöz:) Akkor tiéd a szó.

HORN GYÖRGY: Tisztelt Országos Köznevelési Tanács! Reményeim szerint ez valamivel rövidebb napirendi pont lehet – nem állítom, csak reménykedem benne –, mint az előző volt. Előzetesen annyit, hogy ezt írásban is elkészítettem, és el is küldtem az OÉVB tagjainak, majd ma reggel észleltem, hogy amit elküldtem, az nem az, amit írtam. Valami fatális véletlen során az otthoni gépemtől az iskolai gépig eljutva valami ez egészen más szöveg lett. Ezért kénytelen vagyok csak szóban ismertetni.

Az elmúlt héten az Országos Érettségi Bizottság - az itt mellékelt tájékoztató szerint is - két napirendi pontot tárgyalt. Az egyik: meghallgatta a 2003. évi érettségi lebonyolításával kapcsolatosan az OKÉV főigazgatójának a beszámolóját, és megnyugodva tudomásul vette, hogy ami eddig volt, az továbbra is ugyanúgy működik.

A másik fontos elem a 2005-ös előkészületekkel kapcsolatos. Itt az OÉVB-nek az volt a határozata, hogy nem tartja megnyugtónak a jelenlegi állapotokat sem a jogi szabályozás szempontjából, sem a tartalmi szabályozás szempontjából, sem az előkészületek szempontjából. Rendkívül szűkös az időkeret. Felkértük az Oktatási Minisztérium, a KÁOKSZI és az OKÉV képviselőit, hogy a következő két ülésen, azaz az októberi és a novemberi ülésen az előzetes kísérleti vagy próbalebonyolítás tapasztalatainak szervezési, tartalmi és a következő időszakra vonatkozó feladatairól részletesen számoljon be, illetve az erre vonatkozó tanácsokat vitassuk meg. Komoly aggodalmak voltak az Országos Érettségi Bizottságnak a 2005-ös bevezetés lebonyolításával kapcsolatos előkészületeket illetően. Erről részletesen írásban is az októberi OKNT-re már be fogunk tudni számolni, hiszen addigra az OÉVB-nek nagyobb rálátása lesz a folyamatokra.

Meghallgattuk Sipos államtitkár úr tájékoztatását arról a pályázatról - amit önök is most megkaptak -, amelyik a vizsgáztatók felkészítésére vonatkozó OM-eljárást tartalmazza. Magát az eljárást támogatólag vette tudomásul az OÉVB, tehát, hogy a felkészítők felkészítését követően az ország egészében, minden iskolában legyenek szervező- és vizsgáztatóképes tanárok.

A következő napirendi pont – és ez volt az érdemi – az egyedi, illetve az egyedi akkreditációs, de központi érettségi tárgyak akkreditációjával kapcsolatos megbeszélés volt.

Meghallgattuk Hoffmann Rózának, az Országos Érettségi Akkreditációs Bizottság elnökének a tájékoztatóját ezzel kapcsolatban. Öt tárgyat kellett az OÉVB-nek határozati ajánlasként megvitatnia, amely öt tárgyat két-két szakértő véleménye alapján az alábbi módon hozott ajánlasként az OKNT elé a bizottság.

Az egyik a rendészeti ismeretek és a katonai ismeretek névre hallgató tárgy. Az egyik a rendvédelmi középiskolában vagy a gimnáziumokban ilyen tárgyként megjelenő tárgyak érettségi akkreditációjával kapcsolatos. A másik ugyanerre, a katonai szakközépiskolára, illetve az ilyen tárgyat tanító gimnáziumokra vonatkozó előterjesztés volt. Mindkét tárgyat a két szakértő egyértelműen kiválóan minősítette, a jogi, formai, tartalmi követelményeknek kifogástalanul megfeleltek.

Itt jegyzem meg, hogy az Érettségi Akkreditációs Bizottság egy rendkívül precíz – lehet, hogy jó lett volna, ha mindenki megkapja ennek egy változatát, mert érdemes lenne az OKNT-nek is megnézni – szakértői kritériumrendszerrel készített, aminek alapján a szakértők magát a véleményt kialakították. Erről a két tárgyról az Országos Érettségi Bizottság javasolja az OKNT-nek, hogy fogadja el az előterjesztést. Nevezetesen, hogy mindkét tárgy egyedi akkreditáció volt, de központi érettségi tárggyá változzék.

A másik három tárgy esetében már nem ilyen egyértelmű a helyzet. Meg kell jegyezni, hogy itt is, mint az előbb a Waldorf-kerettanterv kapcsán, az Országos Érettségi Bizottság megállapította, hogy alapvetően jogi, eljárásjogi, szabályozási problémák miatt alakult ki, hogy a másik három tárgy esetében bizonytalanság volt az előterjesztők részéről, nem ismerték az eljárást, és mi magunk is több ponton értelmezési nehézségekkel küszködtünk.

Az egyik az utazás és turizmus névre hallgató tantárgy, amelynél az Érettségi Akkreditációs Bizottság az eltérő szakértői vélemények alapján – tehát az egyik szakértő elutasításra, a másik pedig jóváhagyásra javasolta – úgynevezett felfüggesztő határozatot javasolt, amit az Országos Érettségi Bizottság elfogadott. Ennek lényege az, hogy mind elnevezésében, mind pedig tartalmában vannak olyan, éppen a jogi szabályozásból fakadó bizonytalanságok, pontatlanságok, amelyek viszonylag egyszerű átdolgozással, még ebben az időszakban módosíthatók. Olyan szinten is, hogy az OKÉV érintett képviselői a szakértői véleményeket megküldték az iskolának, az intézménynek, és az intézmény már az OÉVB ülése előtt a módosítást is megküldte az Országos Érettségi Bizottságnak. Rózsa, így pontatlan volt? *(Dr. Hoffmann Rózsa: Az előbb fogalmaztál félreérthetően.)*

Ennek megfelelően, mivel ez az eljárási metódus már tulajdonképpen az akkreditációs bizottság és az Országos Érettségi Bizottság ülése között lezajlott, ezért az az OÉVB álláspontja, hogy ezt is egyedi akkreditációs központi érettségiként fogadja el. Most már talán korrekt volt.

A legnehezebb kérdés két gazdasági tárgy esetében volt. Az egyiket jelenleg több mint harminc iskolában tanítják, de konkrétan a gyulai Erkel Ferenc Közgazdasági Szakközépiskola és Gimnázium nyújtotta be. Ez a gazdasági és vállalkozási ismeretek néven futó tantárgy, ez a Junior Achievement Alapítvány keretében folyó, közel évtizedes program. A másik pedig gazdasági alapvizsga néven, ugyancsak egy évtizedes közgazdasági program. Ez az, amit az elnök úr úgy ítél meg, hogy nekem ehhez közöm van - nincs közöm -, ezért lett volna jó, ha én ezt nem vitatom.

Mindkét tárgyat mindkét szakértő elutasításra javasolta, azzal a jelentős eltéréssel, hogy míg a gazdasági alapvizsgát szakmailag jól előkészítettnek, a vizsga szabályainak megfelelőnek, kifogástalan tantervnek, tehát igen jó programnak és kiváló érettségi tárgynak minősítette, az alapvető probléma az, hogy a meglévő szakmai érettségi tárgyak közül a közgazdaságtan és az üzleti gazdaságtan tárgyakkal - a kettővel együtt - olyan mértékű az átfedése, ami ellentmond annak a sztenderdizációs követelménynek, amit az Érettségi Akkreditációs Bizottság maga is jogszabályban támogatva előírt, és ez meg is jelent, nevezetesen, hogy 60 százalékot meghaladják más elnevezéssel a két szakismereti tárgy érettségi követelményei. Noha módszertanilag, vizsgalebonyolításilag más eljárásról van szó, más típusú képességeket is - hangsúlyozom: is - követel, ezt a gazdasági alapvizsgát mindkét szakértő elutasításra javasolta.

A gazdasági és vállalkozási ismeretek esetében nem csak ilyen típusú ellenvéleményük volt a szakértőknek - ilyen is -, hanem előkészítettségi, vizsgamódszeri, módszertani, mármint vizsgalebonyolítási ellenvetéseket is felvetettek.

Az Országos Érettségi Akkreditációs Bizottság ezt a kéttárgyat elutasításra javasolta.

Ezt követően az Érettségi Bizottság közel harminc iskolából kapott olyan kérelmet, igazgatók által leírt rövid indoklással, ami azt tartalmazta a gazdasági és vállalkozási ismeretek esetében, hogy noha ezt csak egy iskola nyújtotta be, az országban nagyon sok gyereket érint, akik jelenleg tizenegyedikeseek, már ezt a tárgyat tanulják, és évek óta ilyen tárgyból érettségi van. Itt a jogszabály megváltozásából fakadó változásra kellett reagálniuk.

Ugyanez történt a gazdasági alapvizsgánál, de ott csak egy iskola az, amelyiknek a gyerekei ebben érintettek.

Egy harmadik szakértőt is felkértünk a probléma megoldására, illetve hogy vizsgálja felül, nézze át ezt az előterjesztést: Szomor Tamást, aki a Vállalkozó Tanárok Országos Egyesületének az elnöke. Végül az a határozati javaslat született - pontokba foglalva mondanám, ez jó lett volna, ha írásban van, bár a többi nem olyan fontos:

Az első pont így szól, hogy az érettségi akkreditációs rendszert felül kell vizsgálni, és a jogszabályt pontosítani szükséges.

A második, hogy az egyedi és a központi érettségi tárgyak különbségét, ezt a kétféle megközelítést meg kell szüntetni, és minden olyan tárgyat, amit akár központi kezdeményezésre, akár helyi kezdeményezésre akkreditál az Oktatási Minisztérium, illetve része lesz az érettséginek, ugyanabban a „dobozban”, központi érettségi tárgyként kell kezelni, a kezdeményezőtől függetlenül tehát.

A harmadik, hogy rendezni szükséges a közismereti és a szakmai érettségi tárgyak viszonyát. Itt megfogalmazódott egy NSZI-kritika is, hogy, szemben a KÁOKSZI-val, nem érzékelhető a Nemzeti Szakképzési Intézetnek az a fajta intenzív szakmai munkája, amit az idő szűke megkövetelne.

Magukra a tárgyakra vonatkozóan az a javaslat született, hogy mindkét tárgynál az elutasító határozatot felfüggesztő határozattá kell módosítani, tekintettel arra, hogy ezeket a tárgyakat már meglévő gyerekek meglévő iskolákban tanulják, akik hátrányos helyzetbe nem hozhatók. Az érintettek bevonásával felkérjük továbbá az Oktatási Minisztériumot, hogy egy gazdasági ismeretek elnevezésű, központilag akkreditált közismereti tárgyat akkreditáltasson vagy akkreditáljon, anélkül, hogy ezeknek az intézményeknek még egyszer be kellene fizetni azt a 300 ezer forintot, amibe kerül magának az eljárásnak a megindítása. Szülessék még ebben az évben - a jogszabály két évvel korábbi akkreditációt ír elő, akkor választható -, tehát 2003-ban, az érintett szakemberek bevonásával egy gazdasági ismeretek nevű közismereti tárgy akkreditációja.

Tisztelettel kérem az Érettségi Bizottság jelen lévő képviselőit, hogy jelezzék, pontos és precíz volt-e, amit elmondtam.

MAKKAI LÁSZLÓ: Kivéve, hogy én magam úgy szavaztam, hogy támogassuk, ne függesszük fel.

HORN GYÖRGY: Egy ellenszavazattal született a felfüggesztő döntés: Makkai László azt mondta, hogy ne csak felfüggeszük, hanem engedélyezzük.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Van-e kiegészítés a bizottság tagjai részéről?

HORN GYÖRGY: Egy nagyon fontos dolgot elfelejtettem, bár beleírtam abba a szövegbe. Azt javasolnám, hogy az Országos Köznevelési Tanács a szervezeti szabályzatában az egyedi érettségi tárgyak akkreditációjának jogosítványát adja át az Országos Érettségi

Bizottságnak. Úgy gondolom, hogy ha az Érettségi Bizottságot ezzel az OKNT megbízza, oda telepítse át a továbbiakban ezt a jogosítványt. Ez új feladat, elfelejtettem elmondani.

ELNÖK: Hoffmann Rózsa.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Annyival szerettem volna kiegészíteni, hogy elnök úr nyilván nem tehetette meg, hogy önmagunkat egy kicsit megdicsérje, de szeretném arról biztosítani az OKNT minden tagját, hogy rendkívül lelkiismeretesen és minden szakmai, közoktatás-politikaiszempontra mérlegelve hoztuk meg ezt a határozati javaslatot, és tisztelettel kérjük az OKNT-t, hogy fogadja el.

ELNÖK: Szenes György!

DR. SZENES GYÖRGY: Azt szerettem volna mondani a jegyzőkönyv kedvéért: ez nem is kétséges, hiszen ennek a bizottságnak az összetétele eleve olyan, hogy más módon nem is dolgozhatott.

ELNÖK: Ez mint a „szerénység” fog bevonulni az értelmező szótárba - Brezsnay Laci figyelmébe ajánlom a következő napirendhez.

Köszönöm szépen.

Kétféle javaslat van. Amit másodjára mondtál, az nem függ össze azzal, amit az első felében elmondtál.

Van-e valami kérdés Horn Györgyhez, illetve a bizottsághoz?

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Az a kérdésem, hogy nem éri hátrány azokat a diákokat, akik ezt tanulták. *(Dr. Dobos Krisztina közbeszólására:)* Igen, de hogy úgy készültek vagy nem - itt van egy kis kételyem.

HORN GYÖRGY: Az összes iskola igazgatója, ahol tanítják, egy levélben ilyen nagyon rövid szövegeket írt. Nem ismerem az iskolák mindegyikét, de tájékoztatás alapján mondhatom: arról van szó, hogy ez egy közel tíz éve működő érettségi tárgy. Tehát ötödik érettségi tárgyként ebből ezekben az iskolákban most is érettségiznek belőle.

Változatlan formában a jelenlegi tizenegyedikeseik, akiket ez közvetlenül érint, már felvett tantárgyként tanulják ezt. Az volt a kérdés, hogy ezért fogadjuk el.

Azért volt a felfüggesztő javaslatunk, mert ha az érintett szakemberek bevonásával – egyébként telefonon azóta már az összes iskolavezetővel beszéltem erről, mert ha nem hagyjátok jóvá, beszélni azért még akkor is lehet – készül egy olyan tárgy, amelyről úgy gondolják, hogy a most tanulók számára is megnyugtató, és egy összehangolt központi tárgy születik, akkor erre megvan a mód. Ha ez a két akkreditált tárgy nem tér el annyira radikálisan egymástól – és mint kiderült, a központival is nagyon sok a közös vonása –, akkor úgy tűnik, erre elvben van mód. Hogy egy konkrét iskolában ez érint-e hátrányosan egy-egy gyereket, azt nyilván nem tudhatom. Csak abban bízhatunk, hogy ha ők is részt vesznek az anyag kialakításában, kompromisszumok árán, akkor ez talán működőképes lesz.

ELNÖK: Más kérdés? Dobos Krisztina!

DR. DOBOS KRISZTINA: Két kérdésem van. Felmerült a minisztériumi képzés, továbbképzés, és meg is kaptuk ezt a papírt. Hogy ez pont nem akkreditált képzés, azt miért fogadta el a bizottság?

A másik pedig, hogy megint elvi problémáink vannak. Az nagyon szimpatikus, hogy felfüggesztjük, hogy ne kelljen még egyszer kifizetni a 300 ezer forintot. De ha valamire két

szakértő azt mondja, hogy nem, akkor miért nem mondjuk azt, hogy nem? Vagy akkor rosszul választották ki a szakértőket? Ez is lehet, csak akkor mondjuk ezt.

HORN GYÖRGY: Az első kérdésre: az eddigi információm azok volt – magát a szöveget én is most kaptam meg –, hogy a pedagógus-továbbképzési pénzből lehet ezt a képzést finanszírozni. *(Dr. Dobos Krisztina: A képzés nem akkreditált.)* Én úgy értettem eddig, hogy akkreditált. *(Dr. Dobos Krisztina: Nem akkreditált. Ide van írva.)* Akkor félreértettem.

MAKKAI LÁSZLÓ: Én erre rákérdeztem ott. Ők ezt nem tanártovábbképzésként akarják csinálni. Utána már nem is kérdeztem tovább, hogy akkor miért nem akkreditáltatják.

HORN GYÖRGY: Én csak a pénzre kérdeztem rá, hogy ki fizeti.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Azt hiszem, mind a kettőre tudom a választ. Az elsőre az a válasz, hogy ez egy önköltséges képzés lesz, de ők aztán sok megbízást fognak kapni, amit honorálnak, tehát érdekeltek benne. Tehát ezt kaptuk válaszként.

A másokra pedig az a válasz, hogy itt az elutasítás indoka döntően nem az volt, hogy ezek rossz tantárgyak vagy károsak, hanem egyrészt nagy volt az átfedés a központilag már kiadott tantervvel - 60 százaléknál nagyobb átfedés volt -, és ez az eljárási szabály szerint ilyen esetben nem akkreditálható.

Másrészt pedig néhány olyan kritériumnak nem feleltek meg, amely alapján jó szívvel lehet akkreditálni egy érettségi vizsgatárgyat, tehát például az értékelési útmutatók hiányosak voltak, nem voltak mintafeladatok. De erről ők csak részben tehetnek, hiszen megint a jogszabályi csúszás miatt nem voltak ismertek azok a szakmai kritériumok, amelyeknek meg kell felelni egy ilyen anyagnak. Tehát nem alapvető tartalmi kifogás volt, hanem mondhatnám azt, hogy inkább formai kifogások miatt nem hozhatott annak idején az Akkreditációs Bizottság javaslatára az OKÉV más határozatot, minthogy elutasítja. A felfüggesztés most ahhoz járulhat hozzá, hogy ez a háromféle, gazdasági ismereteket tárgyaló érettségi követelmény egy egységes olyanná álljon össze, ami kielégíti az összes igényt. Ez annyiban nem hátrányos a gyerekeknek, hogy ezt tanulják ugyan, azt a pár százalékos különbséget meg még a hátralevő időben pótolni, kiegészíteni lehet a képzésben.

ELNÖK: Köszönöm. Kérdés, hozzászólás? *(Senki sem jelentkezik.)* Akkor szavazásra teszem fel a kérdést. Aki elfogadja Horn György beszámolóját és azokat ítéleteket vagy határozatokat, amelyeket a bizottság hozott, az tegye fel a kezét. *(Szavazás.)* Megállapítom, hogy egyhangúan elfogadtuk. Köszönjük a beszámolót.

A második javaslat az volt, hogy az Országos Érettségi Bizottság hatáskörébe utaljuk az egyedi érettségi tárgyak akkreditációját. Ez azt jelenti, hogy nem tartja az OKNT saját hatáskörében, hanem a bizottság hatáskörébe engedi át. Ha jól értem, Gyuri, ez azt jelenti, hogy nem kell a szavazatunkkal megerősíteni a döntést, legfeljebb köszönettel vesszük, ha beszámol a bizottság arról, hogy mi történt.

HORN GYÖRGY: Akkor lett volna korrekt, ha mindenki megkapja ezt a dobozt az összes anyaggal. *(Dr. Hoffmann Rózsa: Őt vastag paksaméta.)* Igen.

ELNÖK: E fölött ne nyissunk vitát; vagy elfogadja valaki, vagy nem, ezen nem nagyon kell vitatkozni. Aki egyetért Horn György javaslatával, az tegye föl a kezét. *(16)* Ellenszavazat? *(1)* Tartózkodás? *(0)* Elfogadtuk. Köszönjük.

Trencsényi László kért szót.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Én csak azt kérném az elnöktől, hogy a határozat végleges szövegét jogász lássa. Miközben tartalmilag teljesen egyetérték, de a jogtelepítés

módjának pontosnak kell lenni. Tehát úgy gondolom, azt lehet kimondani, hogy az OKNT ezt a jogát a bizottságon keresztül gyakorolja, mert a törvény minket jogosít.

DR. DOBOS KRISZTINA: Nem megmagyarázni akarom, továbbra sem értek egyet ezzel. Azt gondolom, ez sokkal komolyabb dolog, minthogy egyszerűen azt mondjuk, hogy a bizottságnak átadjuk. Miközben a bizottság tartalmi munkájával szemben semmi kifogásom nincsen, azt gondolom, az OKNT-hez telepített dolgokat nem lehet ilyen laza módon leadni bizottságokhoz. Nekem erős kételyeim vannak ezzel szemben.

ELNÖK: Mind a két utóbbi hozzászólás elébe ment egy olyan bejelentésnek, amely az egyebek során hangzott volna el. Nevezetesen, hogy szükség van az SZMSZ-ünk szövegszerű módosítására bizonyos pontokon. Egyrészt azért, mert a közoktatási törvény új számozása következtében bizonyos hivatkozások nem felelnek meg a valódi helyzetnek.

Másrészt pedig azért, mert elhangzott az a kifogás, hogy a két bizottság, a pedagógusképzési bizottság és a TSZKB – a tartalmi szabályozást követő bizottság – ugyan a mi határozatunkkal hozatott létre, de nem kodifikálódott az egységesen elfogadandó SZMSZ-ben. Tehát ezt szerepeltetni kell majd a korábbi határozatnak megfelelően az SZMSZ szövegében, és el kell végezni a jogi szabályokra való utalás harmonizációját. Ez meg fog történni.

Hogy ezzel ne legyen sok dolgunk, azt kértem Kosinszky Zsuzsától, hogy amikor a jogi osztálytól ezt a szövegváltozatot megkapja, akkor körözze, és kérjük az OKNT-tagok levélszavazásos egyetértését ezzel a módosítással. Tehát ne kelljen még egy hónapot várni, mert semmi érdemi szövegszerű változás nincs.

Fölmerült az a kérdés, hogy erre jogunk van-e. Ez túlmegy azon, amiről eddig beszéltem. A mai jegyzőkönyv alapján ennek a jogi rendezésnek az előkészítéseként kérdésként fogom megfogalmazni, hogy szükséges-e megjeleníteni a jogosítványai között az OKNT-nek egy ilyen természetű jogot, mint amivel mi most élünk, mert aggály merült föl, hogy ez jogszerű volt-e, vagy sem.

A problémát el fogom mondani annak a hozzászólásnak az alapján, amit Dobos Krisztina elmondott. Akkor erre vonatkozóan lesz valami: vagy igen, vagy nem - majd tájékoztatom Dobos Krisztinát meg a többieket is arról, hogy mi volt erre a válasz.

Hoffmann Rózsa.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Csak az érvekhez szeretnék hozzájárulni azzal a történeti kiegészítéssel, hogy volt erre már precedens az OKNT történetében, amikor a tankönyvjóváhagyást a tankönyvbizottság önmagában gyakorolta, és nem terjesztette az egyedi tankönyvek listáját az OKNT elé. Akkor sem volt jogi kifogás, úgyhogy én úgy gondolom, most is arról van szó, hogy tanterveket tízes-húszas nagyságrendben ne a huszonhárom fős testületnek kelljen átnézni és véleményezni. Mert ha ezt nem teszi, akkor minden szavazása csak formális, és úgyis bizalmi alapon működik, hogy elhiszi-e nekünk a huszonhárom kollégánk, hogy elvégeztük ezt a dolgot. Úgyhogy én ezért támogattam ezt a javaslatot, mert egyébként működésképtelen lenne, és ez felel meg a valós helyzetnek.

ELNÖK: Köszönöm. Ezzel ezt a kérdést lezárjuk.

A következő javaslatom van a napirendre vonatkozóan: Az eredeti sorrend megváltoztatásához kérem az engedélyüket, mert félek attól, hogy kicsúszunk az időből.

Van egy ötödik napirendi pontként egy rendkívül egyszerű kérdés, nevezetesen, hogy az OPKM levéllel fordult hozzánk, amelyben azt javasolja, hogy a megállapodást az OPKM és az OKNT között módosítsuk. Azt hiszem, hogy ezt mindenki megkapta. Ez egy egyszerű kérdés. Arról van szó, hogy az OKNT-ülésekről nyilvánosságra hozott közlemények az OPKM-ben megtekinthetők az olvasóteremben, és a honlapján is elérhetőek legyenek. Ez az új szöveg, amit az eredeti szöveg helyébe kértek venni. Gondolom, ez semmiféle elvi akadályba nem ütközik.

Liskó Ilona kér szót.

LISKÓ ILONA: Nem ehhez szeretnék hozzászólni, hanem ennek apropóján kérdezném meg az elnök urat, hogy van-e már honlapja az OKNT-nek az interneten - hozzáférhető-e az itt született anyagok és az itteni döntések, és egyáltalán, tájékoztatjuk-e az érdeklődőket az interneten keresztül. Körülbelül egy fél évvel ezelőtt vettem fel először, és akkor azt a választ kaptam, hogy elnök úr intézkedik. Szeretném megkérdezni, hogy hol tart.

ELNÖK: Elnök úr intézkedett: Szenes Györgyöt kérte meg, hogy ezt állítsa össze, és tudomásom szerint ez elkészült, és fent van.

KOSINSZKY ZSUZSA: Igen, az OM-honlapon fent vannak az OKNT közleményei, tehát a tartalmi rész. Az egyes bizottságok vannak nevesítve, tagokkal együtt. Az OKNT SZMSZ-e fent van, a többi bizottságé még nincs, mert a jogi főosztálytól szakmai állásfoglalást kértünk az egyes SZMSZ-ekre vonatkozóan. Amikor ezek visszajönnek, a bizottságok jóváhagyják, ezeket is folyamatosan feltesszük.

LISKÓ ILONA: Tehát saját honlapunk van?

KOSINSZKY ZSUZSA: Az OM honlapján belül elérhető.

ELNÖK: Kielégítő a válasz?

LISKÓ ILONA: Jobban tetszett volna egy saját honlap. Megérdemelné ez a testület, hogy ne az OM alatt valahol, valamelyik fiókban kelljen kaparászni, hanem legyen egy OKNT-honlap, egy saját honlapunk. Van olyan jelentős ez a testület, hogy megérdemelné.

ELNÖK: Ezzel mindenképpen egyetértek, hogy ez van olyan jelentős testület, meg egy kicsit demonstrálná is, hogy ez azért nem az OM szerve - hogy finom legyen...

Úgy értelmezem - ha felhatalmaz engem az OKNT -, hogy a jelenlegi helyzetet továbbfejlesszem az OKNT önállóságának ilyen, demonstratív megjelenítése érdekében is.

Zsuzsa, van ennek valami elvi vagy technikai akadálya? Miért így született a megoldás?

KOSINSZKY ZSUZSA: Amikor első körben jeleztük a felső vezetés felé, akkor én így kaptam vissza az anyagot, hogy az OM honlapján lehet megjeleníteni. Mindenféle érv és ellenérv hatására ez volt a végső álláspont. Biztos, hogy ezt tovább lehet fejleszteni, és a következő lépés lehet az, hogy ez önállóan kerüljön megjelenítésre, de talán első lépésnek az is jó, hogy legalább ilyen módon a közoktatás résztvevői számára elérhető.

ELNÖK: Akkor én megfogalmazok a jegyzőkönyv számára egy mondatot - mindenféle szavazás nélkül, gondolom, mert ne fontoskodjunk -, hogy az OKNT kéri az OKNT elnökét, hogy az OKNT honlapját önálló honlapként jelenítse meg, illetve tegyen lépéseket annak érdekében, hogy önálló honlapként jelenhessen meg.

Köszönöm.

A következő...

HORVÁTH GRÉTA: Elnézést kérek, de az első napirend kapcsán feltett kérdésre megtaláltam közben a választ. Emlékeztem rá, hogy valahol a jogszabály módosult, de lányos zavaromban olyangyorsan nem sikerült megtalálnom. „Az oktatási miniszterszabályozza” című fejezetbe, a 94. §-ba új f) pontként bekerült - és azért került mindig el a figyelmemet, mert csak a mondat második felében szerepel a „kerettanterv” szó -, hogy szabályozza a tankönyvvé nyilvánítás feltételeinek rendjét, a tankönyvjegyzék elkészítését, kiadását, a tankönyvjegyzékről

való törlés és a tankönyvtámogatásrendjét, továbbá a taneszközzé nyilvánítás és törlés rendjét, a taneszközjegyzék elkészítését és kiadását, a kötelező eszköz- és felszerelési jegyzék kiadását - és most következik: - a kerettantervek és az oktatási programok (pedagógiai rendszerek) jóváhagyásának rendjét.

Tehát bekerült a miniszter feladatai közé mint új feladat, tehát a kerettantervek jóváhagyásának rendjét miniszteri rendeletben kell szabályozni.

Elnézést kérek, hogy az előbb nem mondtam.

ELNÖK: Ez a 94. § új f) pontja. Köszönöm szépen a kiegészítést.

Liskó Ilona!

LISKÓ ILONA: Bocsánat, mert az előbbinél leragadtam, de most elolvastam ezt a Balogh Mihállyal kötött megállapodást, amit meg kellene szavazni. Ebből az derül ki, hogy eszerint a mi jegyzőkönyvünk teljes szövege az OPKM honlapján lenne elérhető. Nem láttam még az OKNT honlapját, nem tudom, ott elérhető-e.

KOSINSZKY ZSUZSA: Nem. Csak a közlemények.

LISKÓ ILONA: Ha az OKNT-nek van egy saját honlapja, legalább ott is legyenek elérhetőek a jegyzőkönyvek, és ne az OPKM-nél kelljen valakinek keresnie az OKNT jegyzőkönyveit, ha egyszer saját honlapunk is van. Nem értem.

DR. SZABADOS LAJOS: Azt mondtuk, a kutatást szolgálja.

LISKÓ ILONA: Ha fõnt van az interneten, az mindenki számára hozzáférhető, és nemcsak a kutatást szolgálja, hanem a tájékoztatást is.

Az a logikus, hogy ha elfogadjuk, hogy a jegyzőkönyv teljes szövege egyáltalán interneten hozzáférhető legyen, akkor a saját honlapunkon legyen hozzáférhető - és mellel még az OPKM-nél is lehet. De az, hogy náluk hozzáférhető, és nálunk nem...

ELNÖK: Én nem úgy értelmeztem a szöveget, mint amely tilalmat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy amennyiben van saját honlapunk, azon nem jelenhet meg. Ez az egyezség azt tartalmazza, hogy az OPKM honlapján megjelenhet a teljes jegyzőkönyv és nemcsak a határozat.

Én értelemszerűnek tartom, hogy amint megvan a saját honlapunk, azon a szó szerinti jegyzőkönyv megjelenhet. *(Liskó Ilona: Ha jól értem, megvan a saját honlapunk.)* Igen. *(Liskó Ilona: Ebből az is következik, hogy ott is legyen meg a jegyzőkönyv.)*

KOSINSZKY ZSUZSA: Igen, csak amikor először körbeküldtük azt a bizonyos tervezetet, hogy mi az, ami felkerüljön az OKNT neve alá, akkor abban maradtunk, hogy első körben ez, és folyamatosan bővül és fejlesztésre kerül. Akkor ott éppen nem volt, és örültem, hogy végre elérkeztünk oda, hogy egyáltalán fenn van az interneten. De természetesen ez nem akadály, ha a testület azt mondja, hogy igen.

ELNÖK: Számomra világos a feladat; meg fognak jelenni a szó szerinti jegyzőkönyvek és a határozatok, világosan elkülönülten. Akit csak a határozat érdekel, az oda klikkel, akit az egész jegyzőkönyv, az oda. Ezek elkülönült saját, grafikailag is szépen megoldott honlapok. Ez az én óhajom. Ezzel a felhatalmazással fogok föllépni.

Rátérünk a következő napirendi pont tárgyalására. Ez pedig a definíciós lista. Megkérem Trencsényi Lászlót, szíveskedjen a TSZKB üléséről tájékoztatást adni. Félek, hogy nem fogjuk ma ezt befejezni, de kezdjük el. Egy nagyon lényeges fázison legalábbis a beavatási szertartás erejéig túl vagyunk, egy „edzőfürdõn”. Kérlek, tájékoztass minket, hogy mire jutottatok.

DR. TRENCSENYILÁSZLÓ: Bevezetésképpen annyit szeretnék mondani, hogy ennek a dokumentumnak a keletkezéstörténete oda vezethető vissza, hogy amikor Vass Vilmost meghallgattuk és a készülő felülvizsgált nemzeti alaptanterv elképzeléseihez kötetlen beszélgetésben fűztünk megjegyzéseket, illetve az első szövegváltozatokkal találkoztunk, majd amikor az első júniusi változattal, mármint majdnem a nyilvánosságra szánt változattal találkoztunk, akkor a kifogásunk, amelyben konszenzus volt közöttünk abszolút mértékben, az volt, hogy a tartalmi szabályozási dokumentumok szöveghasználata enyhén szólva cseppfolyós. Ebből idéztük fel a '93-as NAT előkészületei során üzembe helyezett úgynevezett definíciós listát, és arra gondoltunk, hogy egy ilyen szöveget, értelmezés szükséges.

A megbízás tulajdonképpen úgy született, hogy a Vass Vilmos vezetésével folyamatosan dolgozó NAT-bizottság és az OKNT ebben a munkában folyamatosan működjön együtt. Tulajdonképpen ez következett be. Itt előállt az a helyzet, hogy nem egyszerűen OKNT-tagként elkészült szövegek szupervizorjaként működtem, amit a normális vagy a királyi úton járó OKNT-s magatartásnak gondolok, hanem Vass Vilmostal napi együttműködésben, folyamatosan dolgoztunk ezen az anyagon. Különböző változatok eredményeképpen már a júniusi ülésen is benn volt egy változat, és ahhoz képest tovább dolgoztunk rajta.

A legutolsó, tehát a tegnap este megküldött, illetve szeptember 6-án egyszer már megküldeni próbált szövegváltozatról annyit, hogy különböző tanácsokra fontosnak tartottam, hogy a szöveg funkciója egészen egyértelműen meghatározásra kerüljön, ami világosan utal arra, hogy ez az alkalmazót segítő szöveg, és nem tudományos definíció. Egyébként Vass Vilmos elnézést kér, hogy nem lehet itt, de hivatali úton van vidéken. Tehát úgy véljük, hogy most azt a definíciót érdemes megjeleníteni - és nyilván szakmailag amilyen mértékig csak lehet, csiszolni és széles egyetértésre kell jutni róluk -, hogy a tantervalkalmazó és elsősorban a programfejlesztő szakemberek azonos dolgokat értsenek azonos kifejezéseken. A szakmai vita egy-egy kifejezésen teoretikus magasságában ettől függetlenül folyhat.

Ugyancsak felhívom a figyelmet arra, hogy a minisztériumtól postán megkapott változat és a jelen változat között még egy eltérés van, amelyik konzekvens pontosítás a június 12-i OKNT-üléshez képest, ami ugyanakkor volt, amikor a kompetencia-központú érettségi vizsga tervezetéről is röviden, kutyafuttában szót váltottunk. Nahalka István volt itt, talán emlékeztek rá. Megjelent a gondolkodásmódunkban, hogy amennyiben a képességfejlesztő és kompetencia-központú fejlesztési feladatokban fogalmazó nemzeti alaptantervet támogatni tudjuk - június 12-én alapvetően tudtuk -, az még inkább nélkülözhetetlenné teszi a kifejtett és értelmező, alkalmazó vizsgakövetelményeket. Akár az érettségi vizsgakövetelményeket - legyenek ilyenek vagy olyanok -, akár a „jelentős korszakhatárt”, amit így definiáltunk annak idején az állásfoglalásunkban, és alapvetően az egykori alpműveltségi vizsga korszakhatárát értettük alatta. Ez a két vizsgadokumentum úgy nőjön fel a nemzeti alaptanterv mellé, hogy az egymásra való hivatkozás egyértelművé váljon. Ezért az „alaptanterv” szócikkhez van egy utolsó mondat, és a „vizsgakövetelmények” szócikkhez is van egy utolsó mondat, amelyik ezt az egymásra utaltságot kifejezi. Ez a postán megküldött szövegváltozatban nem volt benne.

A TSZKB reggeli ülése abban foglalt állást, hogy amennyiben ez a mélysége a felvett szócikkeknek marad, megkerülhetetlen egy „tanterv” nevű szócikk megfogalmazása, amelyik értelmezi ezt az egy szint, két szint, három szint, egy pólus, két pólus, három pólus című szójátékot, tehát alkalmazható definíciót ad a tantervről, és ha van programakkreditáció a szövegben - Gréta utalt is rá, hogy egy ilyen feladat van a törvényben -, akkor a „kerettantervi akkreditáció” kifejezés definiálása is elengedhetetlen. Lásd erről a reggeli vitánkat.

A TSZKB ezen kívül még azt javasolta, hogy a szerzők az összefüggő szócikkek egymásra való utalását még konzekvensebben fejtsék ki szövegszerűen. Fontosak a stiláris javítási javaslatok, amelyeket vagy megismételnek a kollegák, vagy nem. Ezek tényleg jogos stiláris kritikák.

Ennél nagyobb jelentőségű az, hogy ahol a „műveltség” vagy „műveltségi jav” kifejezés szinonimaként használható a tudással, ott a „tudás” kifejezés feltétlenül jelenjen meg. Ez az, ami jelentős és fontos korrekció volt a TSZKB reggeli ülésén.

Ezen túlmenően volt persze olyan javaslat is - és fontos elmondanom -, hogy teljesen indokolt-e, szükséges-e, szabad-e postamunkában egy ilyen dokumentumot készíteni, amely ebben a logikában a nemzeti alaptanterv melléklete lenne. De itt a cipő és a cipőkészítés technológiájával kapcsolatos konfliktusok voltak. Azt szeretnénk, hogy ezek a definíciók érvényesüljenek a nemzeti alaptanterv bevezető fejezetében - utólag adunk egy definíciót, amit számon kérünk előre elkészített szövegen. Erre egyébként Vass Vilmos hajlandó, néhány dolgot már keresztültárgyalt a bizottságán - ezt informálisan tudom -, de vajon nem kellene-e ezt ennél szélesebb, a kutató értelmiség nagy nyilvánosságát megszólító feladattá fejleszteni a konszenzuskeresést ezeken a kifejezéseken?

Ezeket elmondtam, és azt hiszem, nekünk itt ma nem határozatot kell hozni, hanem olyan beszélgetést folytatni, amivel elsősorban a NAT-bizottságot orientáljuk.

Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm. Nagy Józsefé a szó.

Azt szeretném kérni a hozzászólóktól, hogy kezdjük azzal az utolsó megjegyzéssel, amit Trencsényi László mondott a jelen beszélgetés funkciójáról. Nagyon fontosnak tartom, mert egészen más mélységekbe tudunk belemenni, hogyha most mondatokat szerkesztünk, stílisis észrevételeket teszünk, vagy pedig ha az egész dokumentum funkciójáról, megalapozottsági köréről beszélünk. Ezzel én senkit nem szeretnék korlátozni...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Bocsánat, de legjobb tudomásom szerint Tamást, Jóskát és Rózsát Vilmos külön levélben felkérte, hogy írásban viszonyuljon a szöveghez.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Bocsánat, én nem így fogtam fel, és így nem tettem meg.

LISKÓ ILONA: Jó lenne, ha a többiek is írásban viszonyulnának, és nem itt beszélünk meg.

NAGY JÓZSEF: Azért kértem elsőként szót, mert most már el kell mennem, sajnós.

Én föl lettem szólítva, hogy írásban válaszoljak. Elolvastam - és nem tudtam írásban válaszolni.

Azzal a megjegyzéssel kezdeném, amire felhívtad a figyelmünket, hogy mi a sorsa ennek az anyagnak, mi legyen. Nem hiszem, hogy tartunk ott - már az egész pedagógia szakszói és fogalmi készlete, hogy publikálni mernék bármit is. Én nagyon félnék ettől. Ez az anyag semmiképpen nem áll ott. Felolvasok egy mondatot: Az iskolai oktatási, pedagógiai szakszolgálatokkal szemben támasztott követelmények elemei közvetlenül a pedagógus, tanító, tanár feladatának meghatározása a tanulók képességeinek fejlesztése terén. Akinek van füle, az hallja, hogy mit akarok mondani. Ahogy elnézem, mindenkinek van füle... (Dr. Szabados Lajos: *Kettő!* - Dr. Szenes György: *És kettéáll!*)

Aztán a szerkesztéssel kapcsolatban még egy megjegyzésem lenne. Különböző kategóriák szerepelnek az elején, ilyenek, mint kultúrtechnikák, kulcskompetenciák, műveltségi javak, tanulási képességek, aztán a feladatoknál már csak kulcskompetencia van. Tehát a feladatok csak kulcskompetenciákat fognak ez után meghatározni - holott fogalmam sincs, hogy mi a kulcskompetencia. Annak ellenére nincs, hogy tizenvalahány évvel ezelőtt én voltam a bűnös, aki ezt a „kompetencia” fogalmat a pszichológiai szakirodalomba szociológiai szakirodalom alapján belevettem, és egy egész könyvet írtam erről. És megnéztem a nemzetközi szakirodalmat is, amikor - nem túl régen - kitalálták ezt a kulcskompetenciát. Újra megismétlem: ezek egyszerűen és közönségesen alapképességek. Miért kell nekünk fölkapni egy új fogalmat, amire nagyon jól bevált, mindenki által értett, használt fogalmaink vannak?

És sok-sok ilyen problémám van. Ezzel csak azt szerettem volna szemléltetni, hogy fogalmi rendszerünket tekintve elég nagy bajban vagyunk. Nem azokat szeretném bírálni, akik ezt csinálták, hanem az egész pedagógia abban a helyzetben van, hogy egy nagy zűrzavar az egész fogalomrendszer. A hagyományosak még csak-csak működnek, de ha most berángatunk ide újakat, amik gyökértelenül belépnek a rendszerbe, azzal csak tovább rontjuk a helyzetet.

Nem vagyok benne tehát biztos, hogy nekünk ezzel foglalkozni kellene, abban viszont biztos vagyok, hogy semmiképpen ne tegyék be a tantervbe, se előre, se hátra, és főleg ne publikálják.

Lehet, hogy a következő alkalommal már előrehaladunk, és akkor, ha folytatjuk a vitát, kiszülhet belőle valami, de én félek, hogy nem fog sikerülni.

Elnézést kérek, de el kell mennem.

ELNÖK: Ez legalább olyan szép nem belépő volt, mint az operettben, hanem kilépő. Hagytál magad után, amit tovább görgethünk.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Egy mondatot, mielőtt Nagy Jóska elmegy! Ezek a mondatok, ezek a szavak szerepelnek a tartalmi szabályozás valamely dokumentumában, tehát nem a bizottság találta ki, hanem előállt egy helyzet, hogy a jogalkotó használ fogalmakat, amelyekről - teljesen igazad van - nincsen konszenzus, még talán praktikus sem. Akkor mi van?

ELNÖK: Továbbadom a szót.

NAGY JÓZSEF: Ez nagyon ellene van annak, amiket én csinálok, most már több mint tíz éve, de mégis azt mondom, hogy a NAT-ban inkább a megszokott, hagyományos szavakat használjuk. Abból nem lehet baj. De hát a NAT-ot ki fogja elfogadni?

ELNÖK: Köszönjük, elbúcsúzunk tőled. Irigylésre méltó helyzetben vagy, mert olyan fejlődési ívet rajzoltál itt le saját működésedről, hogy nem éltél hiába.

NAGY JÓZSEF: És hová vezetett az egész? Nagy nullára.

ELNÖK: A következő Liskó Ilona volt, Szenes, Horn és Szabados. Egyelőre ez a sorrend, utána Rózsa.

LISKÓ ILONA: Nekem napirendi javaslatom lenne. Úgy gondolom, itt és most nekünk nem volna érdemes belemenni ezeknek a fogalmaknak a tisztázásába, mert ez rendkívül bonyolult és tudományos felkészültséget, végiggondolást is igénylő feladat. Javasolnám, hogy akinek ehhez a definíciós szótárhoz mondanivalója van, az küldje el Trencsényi Lacinak, aki ezeken gondolkodjon el, és próbálja meg ennek alapján átalakítani, ha kell, vagy ha nem kell.

Amiről viszont itt beszélni kellene, az tulajdonképpen az, amit Nagy Jóska fölvetett, hogy a pedagógiai szakma által tudományosan tisztázatlan fogalmak hogyan jelenjenek meg az ismeretterjesztés szintjén. Itt most az zajlik le - ha én jól értem -, hogy a pedagógiai tudományok nagydoktora azt mondja, hogy itt tisztázatlan fogalmakból történik ismeretterjesztés... (*Dr. Trencsényi László: Jogalkalmazás!*) De mégis ismeretterjesztés a nagy pedagógus szakmának. Mi is arról vitatkozunk, hogy mi a kerettanterv. A pedagógusnak fogalma sincs arról, hogy mit is akarnak ezek már megint a kerettantervvel, ami nem ugyanaz, mint ami az előző kormány alatt volt.

Vagyis azt gondolom, van egyrészt valami kötelezettség, hogy informálni kell, ugyanakkor pedig van egy tudományos tisztázatlanság. Itt tulajdonképpen azt kellene megvitatnunk, hogy egy ilyen helyzetben mit lehet csinálni, nem pedig azt, hogy mi mit jelent, mert arra ez itt és most szerintem nem alkalmas.

ELNÖK: Köszönöm. Következik Szenes György.

DR. SZENES GYÖRGY: Azt hiszem, a helyzet most tényleg nagyon nehéz. Azt ugyanis nem lehet vitatni, hogy egy ilyenre szükség van, mert e nélkül most már a NAT-ban sem lehet eligazodni. Erre Hoffmann Rózsa félig meddig - vagy kicsikét erősen is - utalt abban az egy-két oldalban, amit ő leírt a NAT-tal kapcsolatosan.

Ott a szóhasználat olyan, hogy a magyar pedagógus nem érti meg. Most már lassan a pedagógia krémje sem érti meg, az igazán szakemberek sem, mert nem ugyanarról beszélünk. Tehát tényleg nagyon fontos lenne népszerűsítő módon olyan szócikkeket készíteni, hogy mi alatt mit értünk.

Teljesen egyetértek Liskó Ilonával arra, hogy most erre nem vagyunk alkalmasak, meg felkészültek sem, hogy effektíve a szócikkekről vitatkozzunk. De egy dologra szeretném mindösszesen felhívni a figyelmet: az 1. napirendi pont, amiről azt hittük, hogy tíz perc alatt letudjuk, két órán át tartott, pontosan fogalmi problémák miatt, Brezsnýánszky László felvetése után. Nem akartuk, lesöpörtük, aztán mégiscsak ez lett a vége.

Ha elolvassátok a kerettantervre vonatkozó dolgokat, mi itt jóváhagyunk egy kerettantervet, ami arról szól, hogy a nemzeti alaptantervre épít, és nem folytatom. Nem ez a kerettanterv, vagy ha ez a kerettanterv, akkor rosszul hagytuk jóvá a Waldorfot. Szóval nagyon nagy szükség lenne erre.

Hogy ezt postamunkánkban kell-e megcsinálni vagy azonnal, azt nem tudom, de e nélkül a nemzeti alaptantervet sem lenne szabad kiadni. Tehát ellentétben azzal, amiről itt szó esett, muszáj megcsinálni. Csak hogy ez jó lesz-e, kész lesz-e, vagy mikor lesz kész, azt nem tudom. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Horn György!

HORN GYÖRGY: Talán az egy megoldás lehetne – továbbgondolva a gondolatot –, hogy vannak ebben olyan kifejezések, amelyek nem igénylik a professzionális, magasröptű pedagógiai tudomány egyetértését és az ezzel kapcsolatos általános vitákat, hanem egyszerűen jogtechnikai kérdések, amiket muszáj rendezni. Mondok egy példát: a „pedagógiai rendszer” kifejezéshez a törvény finanszírozási feltételeket tesz hozzá. Tehát vannak olyan elemek, amelyek – amióta tudom, hogy a szó szerinti jegyzőkönyve megjelenik az OKNT-nek, óvatosan fogalmazok – Szüdi János közigazgatási államtitkár úr jogalkotásának bizonyos eredményei. Ezekre muszáj azt mondani, hogy a törvény szövegében vagy a jogalkotó által leírt miniszteri vagy kormányrendelet szövegében ezt és ezt az Országos Köznevelési Tanács - szavazással, vagy mit tudom én, hogyan - így érti. Tudniillik itt érdemben finanszírozási, iskola-fenntartási problémákról van szó; taneszközök, tankönyv. Egy egyszerű példa: az ingyenes tankönyvnek része-e az idegen nyelv tankönyve, ha ez tankönyvvé van minősítve, vagy ha - ugyan száz millióan használják - nincs tankönyvvé minősítve, és így tovább. Tehát ennek van egy ilyen része.

A másik része a pedagógiai ezotéria birodalmába tartozik. Nagyon jól tudjuk, hogy a magyar pedagógiának egy csomó modernizációs kihívásra nincsenek saját kifejezései, szavai, hiányzik a nyelve. Ebben meg igazuk van mindazoknak, akik azt mondják, hogy egy ilyen testület, bármilyen felkészült tagjai is vannak, ebben a formában nem alkalmas arra, hogy megvitassa. Tehát azt kérem tisztelettel, hogy ezek közül a címkék közül Trencsényi László, Vass Vilmos vagy valaki más válassza ki azokat, amelyek az intézmények működése szempontjából finanszírozási, jogi, egzisztenciális ügyeket közvetlenül érintenek. Azokban az OKNT nem úszhatja meg ezt a döntést.

A másik részéről pedig folytassunk le egy levelezési szakmai vitát. Szerintem jelentősen szűkül az első változat. Talán mód lesz arra, hogy ezt viszont sürgősen megcsináljuk. Például a pedagógiai rendszernél maradván az van írva, hogy „oktatási program”, dőlt betűvel, hogy *programcsomag* és szintén dőlt betűvel, hogy *pedagógiai rendszer*. Ebből az oktatási program

és a pedagógiai rendszer törvényileg van, a programcsomag nem, tehát az nincs a törvényben emlékeim szerint – de az is lehet, hogy van –, és így tovább. Egyszerűen meg van mondva, hogy úgy mondjam, hogy ez ezt jelenti.

Az itt már emlegetett rémületes ellenfelek, a jegyzők című kisfejú nagyfejú zordonbordonok azok, akik ezt, ha kiadjuk, akkor így fogják érteni, hogy az 1., 2., 3., 4., 5. pontban felsorolt komponenseket nevezzük... „Hol a 4-es komponens?” Tehát ki tudunk-e ilyeneket választani? Ezt kérem tisztelettel nagyon sürgősen. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm. Szabados úr!

DR. SZABADOS LAJOS: Azokkal értek egyet, akik azt mondják, hogy nem itt a helye ennek, tehát nem kell róla vitát folytatni. Az jutott eszembe, hogy én több mint 40 éve belecseppentem a pedagógiába, harmincöt éve tudományos módon is, és amikor elkezdtem, akkor azt mondták, hogy megint jön a filozofikusság. Diktatúra volt, meg átkos volt, és volt egy Boross-Petrinkás-Vaskóműhely. Emlékszünk még rá? Volt egy Ágoston-Nagy-Orosz műhely. Emlékszünk még rá? Volt egy Nagy Sándor-féle műhely. Most pedig azt akarjuk, hogy egy közös fogalmi rendszerben lévő műhely legyen, amivel én nem tudok egyetérteni. Akik felelősen kiadják a NAT-ot, azoknak kötelességük annak a fogalmi rendszerét értelmezni. Miért kell ebben mindenkinek egyetértéssel közreműködni? Köszönöm.

ELNÖK: Hoffmann Rózsa!

DR. HOFFMANN RÓZSA: Az előbb hallottakkal némiképp ellentétben úgy gondolom, hogy neveléstudományunk presztízsének a növelése pont azt kívánná meg, hogy elősegítse ez a testület is a saját lehetőségeinek határára belül annak az egységes nyelvnek a kialakulását, amely a tudományosság egyik alapvető kritériuma. Tehát az a törekvés, hogy egy fogalom alatt ugyanazt értsük, szakmai kérdés, tudományos kérdés, és nem világnézeti vagy politikai. Ezért nagyon nagyra értékelem Laciék törekvését, hogy ezt elkezdték.

Az OKNT szerepén is gondolkoztam. Miután a szakma és a közoktatás-politika határmezsgyéjén vagyunk, el tudom képzelni, hogy az OKNT egy definíciós listára mintegy áldását adja, de az a véleményem, hogy minél kevesebb definíciót próbálunk egységesen értelmezni, annál több esélyünk van a sikerre.

Megoldási javaslatként hozzátenném még azt, ami nem hangzott el, éppen azért, mert én ezt alapvetően szakmai, neveléstudományi kérdésnek tartom, hogy meg kellene talán keresni az egyetemek neveléstudományi tanszékeit, akár az Akadémia neveléstudományi bizottságát is. Ez nem egy egyszerű munka, és nem lesz könnyű, nem is fogunk tudni minden esetben egy közös nevezőre jutni. Elegendő csak fellapozni a Pedagógiai lexikon néhány szócikkét; ott is másfél oldalas szócikkek vannak, éppen azért, mert ahány szerző, annyiféleképpen értelmezi például azt az alapvető fogalmat, hogy nevelés, tanítás. De azért a közös mag ezekben az alapfogalmakban megtalálható.

Elnézést kérek, elkerülte a figyelmemet, hogy ez személyesen nekem is szólt - talán akkor jobban erőlködtem volna -, és én magam is megkísérlem ezekhez hozzátenni a véleményemet, de az ilyen bőséges lista sikerében nem hiszek, pont a miatt, amit Nagy József professzor úr mondott. Viszont én magam úgy látom, hogy meg kellene kísérteni egy egységesebb értelmezést megvalósítani. Ebben valamiféle erősítő szerepünk adott esetben lehet, bár ezt alapvetően neveléstudományi kérdésnek tekintem.

Még egy megjegyzésem van, ha megengedik. Régóta fájjalom, több mint egy évtizede, hogy úgy készülnek a közoktatási törvények, hogy csak jogi kontroll és esetleg nyelvi kontroll kerül be, de szakmai, neveléstudományi, vagy ha úgy tetszik, pedagógiai kontroll nincs bennük. Ezért van az, hogy minden törvénymódosításnál csak nehezebbé válik a helyzet, mert a szóhasználatuk, a fogalmi használatuk szakmailag védhetetlen. Nem akarok erre példákat mondani. A régi törvénymódosításokban is sok olyan törvényiszöveg van, amelyik szakmai

szempontból értelmezhetetlen. Tehát a jövőre nézve javasolnám, hogy minden oktatási törvénymódosítást valahogy egy ilyen fajta kontrollnak is alá kellene vetni, hogy ne legyenek benne szakmailag és tantervelméleti szempontból sem védhető ellentmondások.

Ez egy olyan terület, ahol a neveléstudományi szakmának, a jognak és a politikumnak egyezsége kell jutni ahhoz, hogy a törvények eligazítást adjanak, és ne konfúziót keltsenek a gyakorlat szempontjából.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Dobos Krisztina!

DR. DOBOS KRISZTINA: Köszönöm, elnök úr. Azt gondolom, beleestünk abba a csapdába, amit a törvénymódosítás során magunknak ástunk, hiszen amikor a törvénymódosítást tárgyaltuk, akkor számos dologra azt mondtuk, hogy ne tárgyaljuk, hiszen ezek részletkérdések, és most ezek a részletkérdések... Szóval ástuk a gödröt, most pedig beleestünk. Jó lenne, hogyha egy picit ki tudnánk lesni a gödörből - én csak ilyen kis igénnyel lépek föl.

Azt gondolom, és itt utalás is van arra, hogy '93-ban elkezdődött a definíciós kérdések tisztázása, és ez egy elég szomorú tény, hogy 2003-ban majdnem ugyanott tartunk. Eltelt tíz év. Az a véleményem, hogy nagyon nehéz volt konszenzusra jutni bizonyos kérdésekben.

Én nagyon örülök annak, György mondott, mert ezt olvastam fel, amikor a Waldorf-kerettantervről beszéltünk, hogy ellentmondásban vagyunk saját magunkkal. Akkor is azt mondtam, hogy két óra múlva mást fogunk mondani - és ez be is bizonyosodott. De ez még tovább fokozódik, mert a pedagógiai rendszerek helyett azt mondja a törvény, hogy oktatási programok. Itt voltunk, emlékeznek a kollégák, hogy megkérdeztem a minisztérium jelen lévő képviselőjét - (*Horváth Grétához:*) nem te voltál -, hogy miért nevezzük most oktatási programoknak, és akkor azt mondta, hogy „Most így hívjuk.” Ez volt a válasz. Pontosan ugyanaz a pedagógiai rendszer, mint az oktatási program, és ha továbbmegyünk, más dolog is lesz.

Úgy vélem, az az elképzelés, ami arról szól, hogy a tantervkészítő, a tantervet felhasználó iskola törvénytisztelő legyen, eleve megbukott, mert meg se érti a törvényt - mint ahogy mi se értjük meg -, akkor pedig hogy a csudába tartsa meg! Én ebben nagyon pesszimista vagyok.

Ennek ellenére azt mondom, hogy valamit kellene csinálni, mert ha nem tisztázódik a helyzet, a zavarosban nagyon jól lehet halászni - és ez a zavarosban halászás folyik is. Tehát valamiféle definícióra szükség van. Azt gondolom, a Köznevelési Tanács, hogyha egy kicsit hú akar lenni a hajdani, 1945-46-47-es állapothoz, amikor azért Kodály Zoltán, meg Szentgyörgyi Albert volt a vezetője, akkor... (*Dr. Kelemen Elemér: És Kiss Árpád!*) Bocsanat: és Kiss Árpád, természetesen.

HORN GYÖRGY: Dobos Krisztina, meg Kelemen Elemér, meg Hoffmann Rózsa, nem biztos, hogy feltétlenül csökkenést jelent. (*Közbeszólások.*) Én abszolút komolyan mondom, hogy szakmai szempontból egyáltalán nem jelent érdemi változást. Ezt komolyan mondom.

DR. DOBOS KRISZTINA: Azt a jelzést szerettem volna ezzel adni, hogy nem léphetünk hátra, és nem mondhatjuk azt, hogy majd ott valakik eldöntik, és megvárjuk a végeredményt - mert akkor ezzel baj lesz.

Ugyanakkor számos problémám van ezzel a definícióval, és el kellene dönteni, hogy belemenjünk-e a részletekbe vagy nem. (*Közbeszólások: Nem!*) Ne menjünk bele a részletekbe, de azt gondolom, akkor van értelme, ha ezt valóban végiggondolják, mert attól én is nagyon óvnám magunkat, hogy ez az anyag a mi támogatásunkkal kikerüljön.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Karlovitz János, aztán én jelentkeztem, aztán Brezsnýánszky úr.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Derekasán szenvedünk - tehát jó úton járunk. Mert meg kell gyötrődni a tisztánlátásért, valóban. Én egy dolgot emelnék ki, ami kínos. Nem illik erről beszélni, mint akasztott ember házában a kötélről, de megkerülhetetlen téma a tananyag. Tehát hogy van-e tananyag még, vagy nincs, mikor kerül be a tantervi rendszerbe: középen, a végén vagy elöl. A nemzeti alaptanterv már kivette, a helyi már késő, hogyha bekerül. Ilyen Waldorf-szerű kerettantervet tudnék elképzelni, hogy a tananyag ilyen gyönyörűen benne van, de ez egy megkerülhetetlen kérdés. Ha mi értenénk a tantervi rendszert, vagy ha érteni akarjuk, akkor az lenne a legjobb, hogyha egy füzetlapra lerajzolnánk. Ha mi le tudjuk rajzolni, hogy hogy épül fel egymásra, és el tudjuk dönteni, hogy tényleg úgy van-e - mert óriási viták vannak e mögött az egyszerű dolog mögött, amit mondok, mert lényegében nem tudtunk megegyezni ebben a dologban, meg a szakemberek nem tudtak megegyezni. Tehát ebben a kérdésben kell dönteni, és ha a tanterv-definíció bejön, akkor az már fél válasz arra, hogy a tantervnek kell-e tananyagot tartalmazni vagy nem, kell-e elrendezni vagy nem, mint a régi, klasszikus tanterveknek, abból mennyit, mennyit nem. Tehát vagy újradefiniáljuk a tantervet, vagy meghagyjuk a régit, viszont akkor ahhoz kell alkalmazkodni. Vannak kulcsdolgok, amiket tényleg el kell döntenünk. Ezért nagyon meg fogunk szenvedni, de megéri, mert ha dülőre tudunk jutni, utána könnyebb.

ELNÖK: A következőt szeretném mondani a műfajhoz, hogy miről van szó. Szemben Szabados úrral, aki pedagógiai iskolákat nevezett meg egy-egy definíció mögötti tartalom forrásának, úgy gondolom, az a dokumentum, amit nekünk ki kell adni, merőben pragmatikus célokat szolgál: egyszerűen azt, hogy alapvető irányító dokumentumokban szereplő alapfogalmak egy bizonyos értelmezése napvilágot lásson. Ebből a szempontból nekem közömbös, hogy Agoston vagy Nagy József erről milyen csodás tanulmányokat írt, mert ez nem érdekel senkit.

Teljesen igazat adok Krisztinának, hogy a dolognak az oktatási törvény fogalomhasználatakor kellett volna elkezdődni, mert sajnos most annak vagyunk tanúi minden megbeszélésen, hogy megpróbálunk egy fogalomnak valamilyen értelmet adni, és rögtön három olyan passzust lehet csípőből citálni a törvényből, ami ezzel se konvergál, de azzal a másik két hellyel se, amit citálunk. Ezen nem fogunk tudni változtatni, illetve egyféleképpen tudunk: szerintem az Országos Köznevelési Tanács, hogyha kiad egyáltalán szócikkeket vagy magyarázatokat, akkor nyíltan megmondja, hogy ezek a kifejezések a törvényben sem konzekvensen használhatók, ezek és ezek az eltérő akcentusok - még jó, ha csak akcentusokról van szó -, ezek és ezek a tartalmak húzódnak meg mögötte, és azt javasolja - mert csak javaslatot tehet -, merőben ebből a pragmatikus célból, hogy akik majd helyi tanterveket írnak, akik majd kerettanterveket és oktatási dokumentumokat írnak, vagy pénzt adnak valamire, ha fenntartók, egy értelmezési keretet kapjanak, amit lehet használni. Ennek pedig a legitimitását az adja, hogy - szabad talán magunkat úgy értelmezni -, hogy a minisztérium mellett a legjelentősebb oktatáspolitikai tényező mi vagyunk. Tehát nekünk van jogosítványunk arra, hogy ha nem is rendeleteket adjunk ki, de orientáljuk a szakmát, hogy hogyan igazodjék el a rendeletek eltérő szóhasználatának dzsungelében. Ezt pedig nem tudnám másként elképzelni, mint ha felvállaljuk mindazoknak az ellentmondásoknak a felfedését, amik a fogalomhasználatokban vannak, és adunk egyfajta értelmezést, ha meg tudunk egyfajtaban egyezni. Amikor azt mondjuk, hogy ha ezt a szót olvasod, igaz ugyan, hogy két vagy három különböző értelmezési lehetőség is van, de az Országos Köznevelési Tanács javaslata szerint ezen a fogalmon jó volna egységesen ezt érteni.

Ebben nyilván rengeteg megkötés lesz, mert nem mehetünk teljesen szembe azzal, amit a törvény már kodifikáltan megjelentetett, nem találhatunk ki merőben új dolgokat. Meg kell nézni, hogy meddig tudunk elmenni az egységesítésben. Szerencsére még a NAT szövegének jóváhagyása előtt vagyunk, tehát nem kötelez bennünket. *(Közbeszólás.)* Még nem hagytuk jóvá, elének fog kerülni egy szöveg. Hogyha van tehát egy közel konszenzusos álláspontunk, hogy mit értünk - nem akarok szándékosan példát mondani -, akkor ehhez tudjuk magunkat tartani. Akkor kerülhetjük el azokat a vitákat, amelyek a maguk nemében nagyon termékenyek

voltak, de semmi másra nem voltak visszavezethetők, csupán arra, hogy nem volt egy ilyen beszélgetés és konszenzus közöttünk.

Tehát nagyon egyszerűen szólva tényleg azt kérem mindannyiunktól – és a magam nevében is erre vonatkozóan kötelezettséget vállalnék –, hogy kiindulva akár ebből a szövegből, akár más szövegből, szövegszerű javaslatokat tegyünk először arra vonatkozóan, hogy melyek azok a fogalmak, amelyeket alapvetően fontosnak tartanánk egy ilyen körben, mint a saját véleményünket közreadni, és tegyünk valamiféle javaslatot, ha nem is egészen precíz fogalmazásban, ezek tartalmára.

Azt is merném mondani – mert most hallom Kosinszky Zsuzsától, hogy ilyen információja van –, hogy az októberi ülésünkre nem lesz kész, vitatható, előzetesen kiküldhető NAT-szöveg, tehát ez halasztást nyer. De el tudnánk készülni, és ha összefogunk, a következő ülésünket arra használhatnánk, hogy megpróbálunk egy ennél kidolgozottabb, plurálisabb szócikkjavaslattal előállni. Mindenekelőtt azt kellene – talán erre még van ma időnk –, hogy ennek milyen funkciót akarunk szálni. Ha ebben a funkcióban nagyjából meg tudunk egyezni, akkor utána végezzünk el egy ilyen előkészítő munkát októberre.

Breznysnyánszky Lászlóé a szó.

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Elfogadom azokat a javaslatokat, hogy valóban itt szövegszerű változtatásokba vagy egyebekbe ne menjünk bele – én is úgy gondolom, hogy ez egy nagyon nehéz munka lenne, amit a bizottság magára vállalna –, egy-két dologhoz azonban szeretnék hozzászólni, ami talán egy kicsit tágabb.

Az egyik, hogy tudományos fogalmakról vagy használható, operatív fogalmakról beszélünk-e. Nyilvánvalóan ezen a helyen annak van helye, amit elnök úr az előbb frappánsan megfogalmazott, ugyanakkor belőlem a katedrapedagógus – merthogy minket így szoktak hívni, akik a gyakorlatot csinálják – mégiscsak megszólal, és azt mondom egy kicsit mentségére a katedrapedagógiának, hogy ez pontosan ezért ilyen sokszínű és bizonytalan többek között, mert most is törvények által nem definiált fogalmakat próbálunk utólag alátámasztani. Ezt azért vegyük tudomásul, hogy most ki kell találnunk, mivel benne van a programban, hogy pedagógiai rendszer, az micsoda. Ezt azért a szakma tisztességéért szerintem hozzá kellene tenni. Ez az egyik.

A másik... A definíciók vagy megközelítő magyarázatok tisztázásakor – és ezt a bizottság nyilván mérlegelte – komoly dilemma van, hogy most egy készülő újabb változathoz keresünk jó szavakat, vagy pedig a tartalmi szabályozást kívánjuk az OKNT saját szellemi potenciáljával segíteni. Tehát nem azt mondani, hogy a készülő NAT-nak ezek felelnek meg, hanem hogy mit akarunk elérni.

Itt jutok el ahhoz a problémához, amit Karlovitz János vetett föl, hogy a dolog címe az, hogy „a tartalmi szabályozással összefüggő kifejezések”, a tartalom viszont valóban hiányzik belőle. Erről az a Hašek-novella jut eszembe, amelyikben szabályozzák, hogy a katona a könyvet amikor kiveszi az ezredkönyvtárból, akkor azt hol vigye, hogyan vigye, hol tartsa – az ágya fölött –, de hogy mit csináljon vele, az már nem érdekes. Tehát a tartalom nem maradhat ki megítélésem szerint, mert különben egy teljesen formalista szabályozás lesz. El kellene dönteni azt, hogy valóban hol kerül bele a pedagógiai koncepció. Itt oktatási programról van szó.

Ami miatt azt javasoltam az ülés előtt, hogy talán erről beszéljünk, az, hogy például a Waldorf egy olyan – Nem tudom mi. Oktatási program? Kerettanterv? Pedagógiai rendszer? –, az én ízlésem szerint pedagógiai rendszer, amelynek van egy meghatározott koncepciója, ebből következik egyfajta tantervi konstrukciója, és így tovább. Majdnem minden olyan pont, ami itt felsoroltatott oktatási program címen, szerintem egy merőben alárendelt fogalom, például egy öntörvényű pedagógiai rendszer sajátossága. Ha ezt begyűrjük a kerettanterv alá, a NAT alá, vagy akárhova, akkor egy kicsit tendenciózusan nyúlunk hozzá ehhez is és más kérdésekhez is. Tehát a magam részéről támogatom, hogy próbáljuk meg tisztázni ezeket a fogalmakat, de ha lehet, ne azért, mert valakik már valamilyen dokumentumba belefoglalták. Például nyugodtan és mélyen egyetérték Nagy József professzor úrral, hogy azért, mert a

világban van kulcskompetencia, nem muszáj belegyűrni a „kulcskompetencia” kifejezést, ha valóan a kulturális alapkészségnek széles szakirodalma van, hazai szakértői vannak, használjuk, satöbbi, satöbbi. Tehát ebben az egyensúlyozó feladatban – mert ez nyilván folyik – erősítsük a bizottságot. Szerencsés lenne, ha egy módosított változat idekerülne, de én is azt mondom, hogy ezt ne egyenesen a honlapra tegyük ki. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Szeretném megkérdezni, hogy nem vinné-e előre a munkát, ha két-három szakembert kérnénk arra a feladatra, hogy erre koncentrálván segítsen a megfogalmazásban. Ezek azért nem olya apró munkák, amelyeket csak úgy el lehet végezni. Elhangzott itt már, hogy tájékozódni kellene az irodalomban, egyetemi tanszékek álláspontjában, megnézni dokumentumokat, hogy nem segítene-e ez. Egy kicsit magára maradt a TSZKB ezzel a feladattal. Félek attól, hogy ha nekiülünk, és mindannyian még írunk valamit - most elsősorban saját magamról beszélek, hogy ha mondjuk azt kérdezi Brezsnnyánszky László, hogy mi az a tartalom, és el fogok kezdeni a módszer és a téma egymással való dialektikus kapcsolatáról filozofálni, hogy szerintem a tartalom az, ahogyan dolgozunk, nem pedig az, hogy miről szól a mese -, akkor vég nélküli nevelésméleti filozófiai vitákat fogunk folytatni. Ettől valahogy óvni kellene magunkat.

Ez nemcsak arról szól, hogy mivel helyettesítjük. Mert Nagy József, azt hiszem, egy kicsit leegyszerűsítette a dolgot azzal, hogy pusztán a kifejezés idegen csengése vagy hagyományos megfogalmazások visszaállításától reméli a nagyobb tisztánlátást. Nekem az alapkészségek legalább akkora problémát okoznak, mint az alapkompenciák, hogyakkor mi az alap, meg mi az, ami már nem az alap. Szóval, ha ebbe belemegyünk, akkor meg fogunk buggyanni. Nem tudom szebben mondani.

Ne felejtjük el, itt bizonyos terminus technikusok oktatáspolitikai döntések következtében nyertek el tartalmat. Annak, hogy a kerettanterv mit jelent, az a funkció adta meg a tartalmát, hogy az oktatás irányítása a nemzeti alaptanterv és a helyi tanterv közé egy másik tantervi dokumentumot igényelt. Erre kerestünk nevet, egymással futott versenyt a program meg a kerettanterv, és ez egy döntés kérdése volt. Arról, hogy a kerettanterv egy nevelésméleti, filozófiai vagy nevelésfilozófiai origóból eredeztethető valami volna, szó sincs. Ez egy oktatásirányítási technikai kérdés következtében előálló fogalom. Meg lehet egyezni abban, hogy ha háromszintű az irányítás, akkor ez alatt mi a középső szintet értjük, de ez nem egy nevelésméleti kérdés. Legfeljebb ha valakinek ez alapján kell dolgozni, tudni kell, hogy mit értünk ezen. Tehát itt több szint van.

(*Dr. Brezsnnyánszky Lászlóhoz:*) Amit te mondtál, a katedrapedagógia egy dolog. Én a katedráról is könnyen beszélek, mert alólam már kihúzta az élet. Ha erről szól a dolog, akkor elmondanám a hallgatónak, hogy van ennek egy filozófiai értelme, de Juliska, ha bemész az iskolába, és azt mondják neked, hogy vedd le a kerettantervet, akkor nehogy egy képkeretet keressél; ez egy kicsi dokumentum, a harmadik polc balra, és ez van ráírva. Akkor tudja, hogy mihez tartsa magát. Más dolog, hogy erről ő mit olvas tőle, éntőlem, bárki mástól.

Egy kérdéssel kezdtem, ami egy kicsit hosszúra nyúlt: nem kell-e, nem tartanátok-e jónak, hogy kifejezetten erre a feladatra kérjen fel az OKNT valakit, akik ebben segítenek a ti bizottságotoknak, Laci, vagy nekünk?

Szabados Lajos!

DR. SZABADOS LAJOS: A véleményemet fenntartom, és én nem hiszek abban, hogy a fogalomtár tekintetében egységesek tudunk lenni, viszont elfogadom azt, amit mondatok. Nekem egyetlen dilemmám van. Van egy NAT-bizottság, amelyik csinál egy NAT-ot. Ő használja a fogalmakat. Vajon nem neki kellene fogalomtárát összeállítani, és azt minősítsük mi, vagy mi határozzuk meg, hogy amit mi eddig összeszedtünk, azt a fogalomtárát - de akkor ez egy fordított eljárási mód - legyenek szívesek figyelembe venni a NAT készítésénél. Én gondolom, hogy ebben állást kellene foglalnunk.

HORN GYÖRGY: Ez az. Ez a NAT-bizottság anyaga, csak Trencsényi közvetítette.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Feri ráadásul egy harmadikról beszél: hogy legyen egy olyan szöveghalmaz a szemünk előtt, amelyikre kötelezzük magunkat, hogy ha mi bírálóként, szupervizorként tekintünk rá a NAT-ra, a kerettantervre - hiszen mindegyikkel dolgunk lesz -, akkor mi egymás között ezt a fogalmat - lásd kerettantervi vita a Waldorfról - kérjük rajta számon. Ez még egy harmadik funkció, de majd visszatérnék rá: én is a Gyuri értelmezését gondolom hasznosnak és nekünk valónak.

ELNÖK: Szenes Gyuri!

DR. SZENES GYÖRGY: Amit Loránd Feri elmondott, egy nagyon praktikus szótárra lenne szükség, amivel aztán valamennyien egyet tudunk érteni. De egy dolog számomra fontos lenne. Már a szöveg is azt írja, hogy a nemzeti alaptanterv megértésének - zárójelben: alkalmazásának - és a programfejlesztés gyakorlatának. Ebből az egész „buliból” véletlenül kimaradt a szakmai képzés, a szakközépiskolai és a szakiskolai köztes mindenség. Amikor érettségi akkreditációról van szó, akkor például olyan is van, hogy ez közismereti tantárgy vagy szakmai előkészítő. Ezek a fogalmak a NAT-ban várhatóan nem fognak előfordulni, de elő fognak fordulni a NAT alkalmazására vonatkozó programfejlesztési gyakorlatban. Ezért végtelenül fontosnak tartanám, hogy ezek is belekerüljenek, mégpedig a lehető legegyszerűbb szöveggel. Talán inkább a tudományosság szenvedjen csorbát, mint a közérthetőség.

DR. HOFFMANN RÓZSA: A kettő nem zárja ki egymást.

DR. SZENES GYÖRGY: Azt nem tudjuk. Egyelőre úgy néz ki, hogy kizárja egymást. A NAT-ban is kizárja egymást, itt is kizárta egymást.
Köszönöm szépen.

ELNÖK: Vass Miklós!

DR. VASS MIKLÓS: Nagyon sok minden elhangzott, de azt gondolom, hogy amikor a modernizációról beszélünk, hiszen a NAT és ezek a tantervi munkálatok azt jelentik, hogy jobb legyen - mondjuk, PISA-ügyekben jobb eredményeket tudjunk produkálni -, akkor azt gondolom, hogy a terminológiának nagyon világosnak kell lenni. Hiszen ki fogja ezt megvalósítani? Lent, az iskola, a pedagógus. De szívem szerint egy pedagógust hoznék bármelyik iskolából, és megkérdezném, mit ért ezen. Mi sem tudunk egy nyelven beszélni, és amikor majd a NAT-ról szavazunk, akkor legalább huszonöt tananyagfogalom lesz a fejünkben, amikor igent vagy nemet mondunk valamire. Biztos, hogy kell, és azt is belátom, hogy praktikusnak kell ezt a terminológiai szakszótárt elkészíteni. Ez azt jelenti, hogy valamiről lépünk valahová. Én azt gondolom, nem teljesen új ez a NAT, tehát meg kell tartani azokat a fogalmakat, amik az iskolában bevettek, amiket értenek a pedagógusok. Ha ezt mi modernizálni akarjuk, és behozzuk például a kompetencia fogalmát a tantárgyi ismeret és készség helyett, akkor mondjuk meg, hogy mi az, miben léptünk tovább, és mit jelent ez metodikában, mit jelent ez tanári tevékenységben, hallgatói tevékenységben stb. Valami komplexitásra kell tehát törekedni, nem pont a NAT-ban és ebben a terminológiai szótárban, de azért semmi sincs előzmény nélkül. Amikor itt az általános műveltség definícióját olvasom, akkor eszembe jut, hogy volt egy akadémiai elnöki bizottság, annak idején megalkotott egy Fehér Könyvet, amibe beleírták azt, hogy például az ezredfordulón milyen műveltségi területek vannak. Hát az ezredforduló nincs olyan túl messze, hogy ezt például ne lehessen figyelembe venni.

Az utolsó ilyen praktikus javaslatom, hogy talán az segítené a megértést, hogyha nem ilyen ábécérendben definiálnánk a fogalmakat, hanem például a viszonyrendszereket is föltüntetnénk, tehát a nem-faj fogalom összefüggéseket megjelenítenénk formailag is. Amikor a

tantervekről beszélünk, akkor elmondanánk, hogy a NAT-tól kezdve a kerettanterv, a helyi tanterv, ezek valahogy így strukturálódnak, és mi az összefüggés. Valamiféle egymásra utalás kellene, valami olyan szerkesztési elhelyezés, ami ezt is mutatná, hogy mik ezek a fogalmak. Így, ábécérendben, egy kicsit távoli, több oldalra kell lapozni.

Végül azt szeretném mondani, egyetértek azzal, hogy legyen szakértői, minél kisebb létszámú, 3-5 fő maximum, mert ezt ilyen nagy körben definiálni nem lehet. Bízunk meg valakit, egy bizottságot, néhány főt, nem sokat, akik elkészítik, nagyon praktikusán: ahol tudományosnak kell lenni, tudományosan, ahol pedig ez azért nem hamisítja meg a dolgokat, ott pedig nagyon praktikusán az iskolák számára használható fogalmi rendszer legyen. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Trencsényi László, utána Vekerdy.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Én szeretnék talán avégén.

ELNÖK: Zárszó lenni. Jó, akkor Vekerdy Tamásé a szó.

DR. VEKERDY TAMÁS: Bocsánat! Egyrészt valószínűleg tévedésben vagyok, másrészt hihetetlenül cinikus gondolataim vannak, de mégis szeretném ezeket megosztani a tisztelt testülettel. Ez a szótár, ha egyszer elkészül - szerintem nekünk ebben nem kellene részt vennünk -, ugyanúgy fel fog kerülni arra a bizonyos polcra, és ugyanúgy nem fogja levenni a pedagógusok zöme, ahogy - legalábbis az én tapasztalatom szerint - a NAT-ot sem veszi le, a kerettantervet sem veszi le. Talán az igazgató, talán a tankönyvíró... *(Dr. Trencsényi László közbeszól.)* Az sem veszi le.

Azt gondolom, hogy ennek nevelésfilozófiai és tudományos értelme igazán nincs. Mert azzal az a helyzet, amit mondtatok: sokféle iskola, sokféle meghatározás - és ez így is fog maradni, reméljük. Legyen ez a NAT-készítők gondja. Ha már egyszer nem tudják magukat közérthetően kifejezni, ahogyan például a Dobos Krisztina által behozott norvég NAT - ami Zoli szerint ugyan nem az, de szerintem igen - készítői...

ELNÖK: Máris egységben!

DR. VEKERDY TAMÁS: ...közérthetően fejezték ki magukat, akkor ez legyen az ő gondjuk, hogy nekik egy szótárat kell ehhez készíteni. Teljesen világos, hogy ezek a szavak évente vagy évtizedenként abszolút változnak. Hiszen a magyar NAT, amely core curriculum akart lenni vagy alaptanterv, abszolút nem az, ez a vastag, nagy könyv. Nem az. De van rendszer, ahol az alaptantervet azonosnak tekintik a kerettantervvel. Mi elkülönítjük. Meddig? Öt évig?

Itt egy olyan fogalmi zűrzavar van, ami egy technikai felhasználás fogalmi zűrzavara, nem a tartalom, nem a dolog lényegének a zűrzavara. Bocsánat, hogy ezt mondom, de én nem tulajdonítok ennek igazán nagy jelentőséget - miközben azt gondolom, hogy a magyar iskolának, vagy akár a magyar óvodának vannak tényleg égető kérdései, és időnként szorongva ülök itt, hogy ezekről a dolgokról beszélünk, a helyett, hogy azokat is be tudnánk ide hozni.

Summa: tényleg én is kaptam egy ilyet, most láttam meg én is, hogy válaszolnom kellett volna rá - a jövőben sem akarok ezekre válaszolni. Számomra is - bár én szoktam olvasni - nehezen elolvasható, még egyszer elolvasom, megértem, és dühös vagyok, hogy minek olvastam el még egyszer - nem érte meg. A legnagyobb szkepszissel vagyok eltelve az általam egyébként nagyra becsült emberek nagy gonddal végzett munkáját, ezt a munkáját illetően.

ELNÖK: Akkor most Trencsényi Lászlóé a szó.

DR. TRENCSENYILÁSZLÓ: Az első, nem lényegi megjegyzésem – de azért fontos –, hogy amikor majd visszanezzük a jegyzőkönyvet, látni fogjuk, hogy a megszólalók többsége azt indítványozta, hogy rövidítené és csökkentené a szócikkeket, amikor pedig konkrétan ez ügyben javaslatok megjelentek, azok mind új szócikket javasoltak a szöveghez. Azért ez a történethez hozzátartozik.

A másik dolog: úgy gondolom – kár, hogy Gyuri nincs itt –, hogy amikor ebbe a feladatba beszállt az OKNT, és delegált engem, illetve rajtam keresztül a TSZKB-t, akkor az vezérelt bennünket, hogy valóban a konzekvens szöveghasználat és az ehhez szükséges elemi definíciók a NAT-ot készítő szakmai csoport feladata, felelőssége és kötelessége. De, hogy ne a jóváhagyási vitán bonyolódjunk definíciós konfliktusokba, azért döntött úgy az OKNT, hogy már ennek a NAT-bizottság által végzett szövegalkotási folyamatnak a szakaszában valamilyen szintű együttműködés az OKNT és a NAT-bizottság között jöjjön létre. Én ennek az együttműködési instrukciónak lettem a túsza; még csak nem is feltétlenül a bizottság, hanem személyemben jelöltetem erre a feladatra. Ez igaz, és ettől egy kicsit nehezebb a viszonyom ezekhez a szövegekhez, de én is úgy gondolom, az egy egészen más dolog, hogy az OKNT akar-e önmagával a jóváhagyás érdekében tisztázó vitákat folytatni. Ha egyszer elvonulunk Szirákra, és ha adtok nekem egy estét, hogy Rózsával a tudás definícióját végigértelmezzük, akkor biztos, hogy közelebb kerül az álláspontunk, mint akkor, amikor elektronikusan ez ügyben „pezsgünk” egymásnak. Ez egy dolog.

De szembe fogunk találkozni - és örömmel, bár még nagyobb szorongással hallom, hogy nem október 9-én - a NAT-bizottság előterjesztésével, és szembetalálkozunk egy újabb politikai nyomással, amilyenben leledzünk azért tartósan, hogy rajtunk múlik a haza sorsa: vagy adjuk a nevünket a NAT-hoz, vagy pedig a NAT-legitimáció történelmi időkkel késlekedik. Akkor pedig belebotlunk – a naptár hál’ istennek nincs definiálva – abba a törvényességi konfliktusba, hogy 2004. szeptember 1-jével átírt, legalábbis felülvizsgált helyi tanterveket várnak el. Mihez képest felülvizsgált helyi tanterveket ír ez elő az iskolák számára? Akkor azzal a morális dilemmával fogunk szembekerülni – én dolgozom ezen magamban, ezt gondolom, érzékelitek, és külön köszönöm, hogy Rózsa érzi ezt az önmagammal való küzdelmet is –, hogy tényleg hol a határa ennek a magatartásnak, hogy mi, az OKNT lépünk bele a csapdába akkor, amikor a szabályozási tempó nem felel meg egy organikus fejlesztésnek.

Ez tagadhatatlan, de valamikor – bizonyára belátható időn belül – lesz felülvizsgált NAT. Ilyen vagy olyan, nem elővételezem, hogy milyen. Egyébként még a mi jóváhagyásunk után jön az államigazgatási körözés, tehát ha mi valamilyen NAT-ra egyszer igent mondunk – egyszer biztos valamelyikre mondunk –, az akkor kezd el járni a kormánykörözközött, és biztos lesz olyan, éppen friss miniszter, aki mondjuk a fogyasztóvédelemre vonatkozó előírásokat fogja kevesellni a nemzeti alaptantervben. Mert most ugyan benne van a közoktatási törvényben, mivel az akkor aktuális miniszter azt mondta, hivatkozva a nemzetközi szerződésre, hogy márpedig fogyasztóvédelemnek lenni kell a NAT-ban. A mostani meg majd azt fogja mondani, hogy tűzvédelemnek lenni kell a NAT-ban – volt már erre precedens. Tehát akkor még lesz egy államigazgatási körözés, valamikor lesz NAT mint kormányrendelet, és beindul a kerettanterv-gyártó vagy – ez sem mindegy - oktatásiprogram-gyártó gépezet. Krisztina is tett rá utalást, hogy a KOMA már ezzel a feladattal legalábbis „csiklandozva” van, hogy készüljön erre a feladatra.

Most nem akarom a folyosói pletykákat mondani erről a dolgról, mert óránként vagy emeletenként változnak, de a programgyártó és a kerettanterv-gyártó, majd a programelfogadó és kerettanterv-elfogadó gépezet másodperceken belül beindul. Ha ezek az emberek nem azonos dolgokat értenek azonos dolgokon, akkor az elpocsékolat közpénz mértéke mértani hatványban nő meg; mert valaki, aki programot gyárt, vagy készít, valamit elővesz, hogy mit ért a tőle megrendelt oktatási programon, és ha majd utólag azt mondja a Köznevelési Tanács, hogy hoppá, ez nem is Waldorf-kerettanterv, hanem Waldorf-tanterv, akkor az a következő fázisban komoly milliók odaítélését vagy elvesztését fogja jelenteni, ne adj’ isten politikai ügyeket. Ez most könnyű volt, hogy nevezzük így az egyszerűség kedvéért. Tehát attól félek, hogy egy

nyugodt definiálási tempóval a szakmai lelkiismeretünket meg tudjuk nyugtatni, de a traktorok – szerencsés esetben traktorokat mondom, és nem más láncfalpasokat – pillanatokon belül elindulnak, és szembe dübörögnek a motorok. A kerettanterv-készítő műhelyek, Esztergályos Jenő már biztos kiadta feladatba a NAT-2003-at – ami biztos, az biztos –, és már biztos szövegszerkesztőben kerettantervet ír, hogy az első felhívásra az övé legyen az első. És akkor mit mondunk?

Tulajdonképpen, ha úgy tetszik, akkor a közoktatási törvény teljesült - és ezt nem ünnepeltük meg eléggé, pezsgővel -, mert hozzájárultunk ahhoz, hogy teljesüljön a törvény, hogy kerettantervek vannak a közoktatási rendszerben. Jelenleg van kettő. Illetve még nincsen, de gondolom, a miniszter már szintén hegyezi a tollát, hogy kiadja a Waldorf-kerettantervet, tehát megvan a kettő. Ha úgy tetszik, akkor haza is mehetünk. Szóval megvan a többes szám.

Tehát úgy érzem, hogy gyorsabb munka kell, de ezt a munkát a NAT-bizottságra kell bízni, azzal, hogy természetesen minden segítséget megadunk a NAT-bizottságnak, hogy ez a szöveg egyértelműen értelmezhető legyen annak, aki majd szerződést köt. A pénzügyi és jogi osztály emberei, a jegyzők számára kell érthető szöveg. Ahogy Gyuri mondta, hogy ha az 1., 2., 3. pont megvan, akkor ez oktatási program, mehet. Ilyen operatív szintre kell ezeket a definíciókat levinni. Ezt közvetítem a NAT-bizottságnak. Én magam arról egyébként meg vagyok győződve, hogy azok a kifejezések, amelyek most benne vannak, mind ilyenek, amelyek buktatók egy akkreditációs vagy egy megbízási szerződéses, előkészítéses ügy dolgában.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Két óra van. Nekem más dolgom nincs, mint az, hogy két mondatot összefoglalásul, anélkül, hogy ezt most megszavaztatnám, mondjak.

Szemben Vekerdy Tamásnak a Puckra emlékeztető szövegével, aki a Szentivánéji álomban leugrik a fáról, és azt mondja: „Éljen az összevisszaság!” – Shakespeare-i hőssé nőtted ki magad ma –, én azt hiszem, hogy ez nem kifejezetten jó egy oktatáspolitikai irányítás számára. Tehát az, hogy legyen valamiféle konszenzusunk, hogy min mit értünk, pragmatikus okokból, Trencsényi László zárszavával is alátámasztott igény.

Hogy ezt kinek kell kidolgozni? *(Dr. Trencsényi Lászlóhoz:)* Mélyen egyetérték - hiszen eddig is Vass Vilmosék dolgozták ki -, hogy te csak részt vettél ebben. Gondolom, elég aktívan ahhoz, hogy mi is körülbelül azonos dolgokat értsünk. De kiderült, hogy nem azonos dolgokat értünk sok mindenben. Tehát ez nem volt egyáltalán fölösleges.

Nem akarok most konkrét javaslatot tenni arra, hogy mivel foglalkozzunk októberben. Szeretném, ha erre vissza tudnánk térni – csak így mondom, hogy szeretném. Fogok beszélni Vass Vilmossal, veled is, hogy tudunk-e továbblépni a mai vita tanulságai alapján. Tisztelettel kérem az OKNT tagjait, hogy ennek a fogalomértelmezési vitának az elősegítésére a maguk szempontjait szíveskedjenek írásban közölni. Miután te vagy a mi túsunk - ahogy mondtad -, vagy a probléma túsza a mi jóvoltunkból, a te email-címedre vagy Zsuzsán keresztül kérem ezt elküldeni, hogy mindenki megkapja.

Elmarad a bizottsági elnökök beszámolója, de egy mondatot azért szeretnék mondani.

Hoffmann Rózsa megszerkesztette, elkészítette a kötetet, fel is tudja mutatni. *(Dr. Hoffmann Rózsa magasra emel egy vaskos dossziét.)* Tehát szeretném köszönetünket kifejezni, hogy ez a kötet elkészült, rendkívül érdekes és izgalmas kötet lesz. Hogy mi lesz a következő, Rózsával meg fogjuk beszélni - bár én nem vagyok olyan merész, mint Laci, hogy egy csendes estét kérjek erre az alkalomra, de biztos találunk rá egy csendes órát.

Köszönöm a megjelenést... Bocsánat, még Rózsa figyelmeztet valami mulasztásomra.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Fontosnak tartanám mondani, hogy október 9-e a harmadik országos neveléstudományi konferencia első napja. Feltételezem, hogy ott sokan ott akarunk lenni, akár mint előadók, akár mint hallgatók. Megfontolásra ajánlanám, nem lehetne-e egy

héttel előbb tartani - vagy adott esetben később. Önző módon az egy héttel korábbi időpontot mondtam, mert a következő csütörtökön foglalt vagyok, de sajnos, 9-én én is előadok.

HORN GYÖRGY: Bocsánat, 2-án OÉVB-ülés van.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Tudom, Gyuri, de 9-én sokan leszünk az Akadémián.

ELNÖK: És mi van, ha kettővel később, Rózsa, akkor talán még elérjük a NAT-szöveget.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Nem kérem, hogy hozzám alkalmazkodjatok, de gondolom, hogy határozatképtelenek lennénk 9-én, mert biztos, hogy sokan leszünk az Akadémián.

ELNÖK: Akkor eldöntöttem, hogy nem hívom össze október 9-ére az OKNT-ülést, mert ezen ne vitatkozzunk, tényleg így van. A következő ülés időpontjára egyeztetést fogok majd kérni Zsuzsától körtelefonnal, hogy jó-e. Én inkább a két héttel való halasztást javaslom, mert addigra talán... *(Közbeszólások: Az 23-a!)*

Akkor a 30-át, és az talán eléri a NAT-ot is.

Köszönöm a megjelenést, viszontlátásra!

(Az ülés végének időpontja: 14 óra 04 perc)

Tartalomjegyzék

Általános bevezető.....	4
<i>Vágó Péternek, az OKNT új tagjának bemutatkozása.....</i>	<i>4</i>
<i>Az ülés napirendjének meghatározása.....</i>	<i>4</i>
A magyar Waldorf-iskolák kerettantervének jóváhagyása.....	6
<i>Hozzászólások.....</i>	<i>7</i>
<i>Határozat.....</i>	<i>22</i>
Egyedi érettségi vizsgatantárgyak követelményeinek központi követelményként való elfogadása....	26
Az OM és az OPKM közötti megállapodás módosítására tett javaslat megvitatása.....	31
Liskó Iona kérdése az OKNT önálló honlapjára vonatkozóan.....	32
<i>Határozat.....</i>	<i>32</i>
A tanügyi dokumentumokban használt alapvető fogalmak értelmezése (definíciós lista).....	33

I g a z o l á s

Igazolom, hogy a mai napon az **Országos Köznevelési Tanács 2003. szeptember 11-én** megtartott üléséről **s ü r g ű s** határidővel elkészített szó szerinti jegyzőkönyvet elektronikus posta útján átvettem.

Budapest, 2003. szeptember 15.